
UNIVERSITY OF TORONTO DUPL
3 1761 00379916 0

BIBLIOTHECA INDICA:

A

COLLECTION OF ORIENTAL WORKS

PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.
NEW SERIES, No. 1269.

शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता ।

ÇATASĀHASRIKĀ-PRAJÑĀ-PĀRAMITĀ:

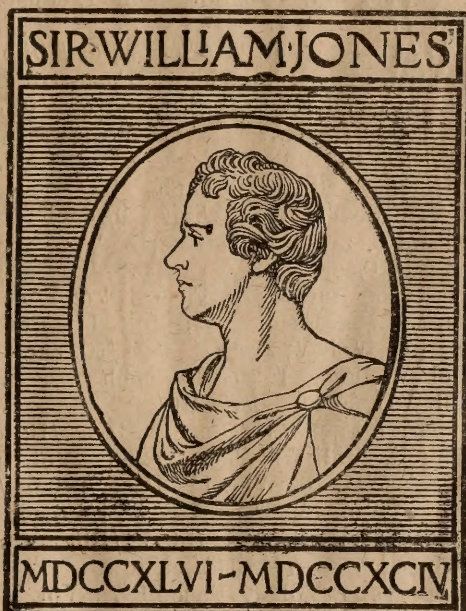
A

THEOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE

OF

BUDDHA WITH HIS DISCIPLES

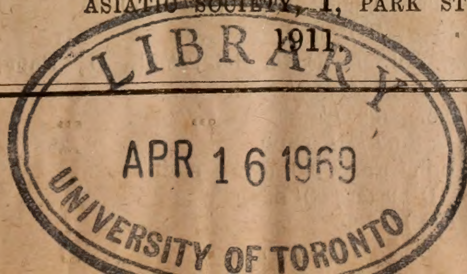
(IN A HUNDRED-THOUSAND STANZAS).

EDITED BY
PRATAPACANDRA GHOṢA

PART I. FAS. XV.

CALCUTTA:
PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS,
AND PUBLISHED BY THE
ASIATIC SOCIETY, 1, PARK STREET.
1911.

LIST OF BOOKS FOR SALE

AT THE LIBRARY OF THE

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL,

No. 1, PARK STREET, CALCUTTA,

AND OBTAINABLE FROM

The Society's Agents—

MR. BERNARD QUARITCH, 11, *Grafton Street, New Bond Street, London, W.*, AND MR. OTTO HARRASSOWITZ, BOOKSELLER, *Leipzig, Germany.*

---

*Complete copies of those works marked with an asterisk * cannot be supplied—some of the Fasciculi being out of stock.*

BIBLIOTHECA INDICA.

Sanskrit Series.

Advaitachintā Kaustubha, Fasc. 1–3 @ /10/ each ...	Rs. 1	14
Aitarāya Brāhmaṇa, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-5; Vol. III, Fasc. 1-5, Vol. IV, Fasc. 1-8 @ /10/ each	14	6
Aitareyalocana	2	0
*Anu Bhāshya, Fasc. 2-5 @ /10/ each	2	8
Aṣtasāhasrikā Prajñāpāramitā, Fasc. 1-6 @ /10/ each ...	3	12
Ātmatattvaviveka, Fasc. I	0	10
Açvavaidyaka, Fasc. 1-5 @ /10/ each	3	2
Avadāna Kalpalatā, (Sans. and Tibetan) Vol. I, Fasc. 1–8, Vol. II, Fasc. 1–8 @ 1/ each	16	0
Bālam Bhaṭṭī, Vol. I, Fasc. 1-2, Vol. II, Fasc. 1, @ /10/ each ...	1	14
Bau[illegible]a Srauta Sūtra, Fasc. 1–3; Vol. II, Fasc. 1-3 @ /10/ each	3	12
Bhāṭṭa[illegible]pikā, Vol. I, Fasc. 1-6; Vol. II, Fasc. 1, @ /10/ each ...	4	6
Bauddh[illegible]trasangraha	2	[illegible]
Bṛhadd[illegible], Fasc. 1-4 @ /10/ each	2	8
Bṛhadd[illegible]a Purāṇa, Fasc. 1-6 @ /10/ each	3	12
Bodhic[illegible]ra of Çāntideva, Fasc. 1-5 @ /10/ each ...	3	2
[illegible]harita, Fasc. 1-3	1	14
Çatadūṣ[illegible]. 1-2 @ /10/ each	1	4
Catalogu[illegible]anskrit Books and MSS., Fasc. 1-4 @ 2/ each ...	8	0
Çatapatha [illegible]hmaṇa, Vol. I, Fasc. 1–7; Vol. II, Fasc. 1–5 Vol. [illegible] Fasc. 1–7; Vol. V, Fasc. 1–4 @ /10/ each ...	14	6
Ditto Vol. VI, Fasc. 1–3 @ 1/4/ each	3	2
Ditto Vol. VII, Fasc. 1-5 @ /10/	3	2
Çatasāhasrikā-prajñāpāramitā, Part I, Fasc. 1–14 @ /10/ each ...	8	12
*Caturvarga Chintāmaṇi, Vol. II, Fasc. 1–25; Vol. III, Part I, Fasc. 1-18, Part II, Fasc. 1–10; Vol. IV, Fasc. 1–6 @ /10/ each ...	36	14
Ditto Vol. IV, Fasc. 7-8, @ 1/4/ each ...	2	[illegible]
Ditto Vol. IV, Fasc. 8-9 @ /10/	1	4
Çlokavartika, (English), Fasc. 1–7 @ 1/4/ each	8	12
*Çrauta Sūtra of Çānkhāyana, Vol I, Fasc. 1–7; Vol. II, Fasc. 1–4; Vol. III, Fasc. 1–4; Vol. 4, Fasc. 1 @ /10/ each ...	10	0
Çrī Bhāshyam, Fasc. 1–3 @ /10/ each	1	14
Dāna Kriyā Kaumudī, Fasc. 1–2 @ /10/ each	1	4
Gadādhara Paddhati Kālasāra, Vol. 1, Fasc. 1–7 @ /10/ each ...	4	[illegible]
Ditto Ācārasāra, Vol. II, Fasc. 1–4	3	[illegible]
Gobhilīya Gṛhya Sūtra, Vol. I, @ /10/ each	3	[illegible]
Ditto Vol. II, Fasc. 1–2 @ 1/4 /each ...	2	8
Ditto (Appendix) Gobhila Pariśista	2	0
Ditto Grihya Sangraha	0	10
Haralata	1	14
Karmapradiph, Fasc. 1	1	4
Kāla Viveka, Fasc. 1-7 @ /10/ each	4	6
Kātantra, Fasc. 1-6 @ /12/ each	4	8
Kathā Sarit Sāgara, (English) Fasc. 1-14 @ 1/4/ each ...	17	8
Madana Pārijāta, Fasc. 1-11 @ /10/ each	6	14
Mahā-bhāsya-pradīpodyota, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-12; Vol. III, Fasc. 1–10 @ /10/ each	19	6
Ditto Vol. IV, Fasc. 1 @ 1/4	1	4
Manuṭīkā Saṅgraha, Fasc. 1-3 @ /10/ each	1	14
Mārkaṇḍeya Purāṇa, (English) Fasc. 1-9 @ 1/- each	9	0
*Mīmāṁsā Darçana, Fasc. 10-19 @ /10/ each	6	4
Nyāyavārtika, Fasc. 2-6 @ /10/ each	3	2
Nityācārapaddhati, Fasc. 1-7 @ /10/ each	4	6

सोऽस्मिन् त्रिसाहस्रमहासाहस्र लोकधातौ यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दसुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । ते तेन सुखसौमनस्येन ततो निरयेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ते च ततो निरयेभ्यो भ्युत्थाय यत्र यत्र लोकधातुषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति । ते तत्र तत्रोपपद्यन्ते । सोऽस्मिंस्त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ तिर्य्यग्योनिकानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनिदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते तैर्य्यग्योनिकः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । ते तेन सुखसौमनस्येन ततस्तिर्य्यग्योनिभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ते ततस्तिर्य्यग्योनेर्व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रे बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । ततोऽस्मिंस्त्रिसाहस्रमहासाहस्रे लोकधातौ यामलौकिकानां सत्त्वानां यमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति । शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । ततो यामलौकिकाः सत्त्वास्तञ्च बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । ते तेन सुखसौमनस्येन ततो यमलोकाद्व्युत्तिष्ठन्ते । ततो यमलोकाद्व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । स पूर्व्वस्यां दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु योनैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं

निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । ते तेन सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति तत्र तत्रोपपद्यन्ते । स दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । तेन सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ते ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति । धर्म्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । सपश्चिमायां दिशिगङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति । घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते । तेन सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते । ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति । तत्र तत्रोपपद्यन्ते । स उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति घोषमनुश्रावयति । तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं

प्रतिलभन्ते। तेन सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। सदक्षिणं पूर्व्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति घोषमनुश्रावयति। तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति। धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। सदक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन च सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति। धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। सपश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते तेन च सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति। धर्म्मञ्च

देशयन्ति तत्र तत्रोपद्यन्ते। स पूर्व्वोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदी-वालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन च सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभग-वन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोप-पद्यन्ते। सोऽधरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्निस्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन च सुखसौमनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। स उपरिष्टा-द्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु यो नैरयिकोऽग्नि-स्कन्धस्तं सर्व्वं निर्व्वाप्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते नैरयिकाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन च सुखसौ-मनस्येन ततो नरकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ततो नरकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते।

स पूर्व्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु

तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनि यमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनि यमलोकोपपन्नां सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन च सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनि यमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ते तेभ्यस्तिर्य्यग्योनि यमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। स दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनि यमलोकोपपन्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनि यमलोकोपपन्नाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनि यमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। तेभ्यस्तिर्य्यग्योनि यमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रे बुद्धाभगवन्ततिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। स पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन च सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ते तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो। व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते याप-

यन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। स उत्तरस्या-न्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनि लोकोपप-न्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथाग-तायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्राव-यति। तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नां सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन च सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्यो-नियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ते तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते याप-यन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। स पूर्व्वदक्षिण-स्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनियमलो-कोपपन्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै-तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनु-श्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नानां सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्य-ग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ते तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। स दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नानानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्ना सत्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते तेन सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो

व्युत्तिष्ठन्ते ते तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धा-भगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोक-धातुषु तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियम-लोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनियमलो-कोपपन्नाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। तेभ्य-स्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्त-स्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोप-पद्यन्ते। स उत्तरपूर्व्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदी-रयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन सुखसौ-मनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। ते तेभ्यस्तिर्य्य-ग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। सोऽधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनिय-मलोकोपपन्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नाः सत्त्वास्तं

बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धक्षेत्रेषु बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ति ध्रियन्ते यापयन्ति धर्म्मञ्च देशयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते। स उपरिष्टाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नानां सत्त्वानां तिर्य्यग्योनियमलोकदुःखं प्रशमय्य नमस्तस्मै तथागतायार्हते सम्यक् सम्बुद्धायेति शब्दमुदीरयति। घोषमनुश्रावयति। तदा ते तिर्य्यग्योनियमलोकोपपन्नाः सत्त्वास्तं बुद्धशब्दं श्रुत्वा सुखसौमनस्यं प्रतिलभन्ते। तेन सुखसौमनस्येन तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्तिष्ठन्ते। तेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्यो व्युत्थाय यत्र यत्र बुद्धाभगवन्तस्तिष्ठन्ते ध्रियन्ते यापयन्ति। तत्र तत्रोपपद्यन्ते।

तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोमायाकारोमायाकारान्तवासी वा चतुर्महापथे महतोजननिकायस्य पुरतो नरकांस्तिर्य्यग्योनियमलोकांश्चाभिनिर्माय तेषां मायिकानां सत्त्वानां बुद्धशब्दमुद्घोषयेद्धर्म्मशब्दमुद्घोषयेत्संघशब्दमुद्घोषयेदत्र तेऽभिनिर्म्मितास्तेन बुद्धशब्देन धर्म्मशब्देन संघशब्देन ततो नरकेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकेभ्योव्युत्तिष्ठेरं स्तत्किं मन्यसे सुभूतेऽपि पुतेन मायाकारेण मायाकारान्तेवासिना वा कश्चित्सत्त्वो नरकेभ्यस्तिर्य्यग्योनियमलोकाद्व्युत्थितो भवेत्। आह नोहीदं भगवन्। भगवानाह। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन दशसु दिक्षु अप्रमेयासंख्येयेषु लोकधातुषु सत्त्वास्तिर्य्यग्योनिभ्यो दुर्गतिभ्यः परिमोचेरन् नरकादिसत्त्वः परिमोचितो

भवति। तत्कस्य हेतोः। धर्म्मतैषा सुभूते धर्म्मानामाया धर्म्मतामुपादाय। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्ध इत्युच्यते।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो दानपारमितायां स्थित्वा महासत्त्वाह सहस्त्रिसाहस्र महासाहस्र लोकधातुं वैदूर्य्यमयमभिनिर्म्मीते वैदूर्य्यमयमभिनिर्म्माय चक्रवर्त्तिव्यूहमभिनिर्म्मीते। चक्रवर्त्तिव्यूहमभिनिर्माय अन्नमन्नार्थिकेभ्यो ददाति। पानं पानार्थिकेभ्यो ददाति। यानं यानार्थिकेभ्यो ददाति। वस्त्रं वस्त्रार्थिकेभ्यो ददाति। पुष्पं पुष्पार्थिकेभ्यो ददाति। माल्यं माल्यार्थिकेभ्यो ददाति। गन्धं गन्धार्थिकेभ्यो ददाति। विलेपनं विलेपनार्थिकेभ्यो ददाति। शयनमासनं शयनासनार्थिकेभ्यो ददाति। उपाश्रयमुपाश्रयार्थिकेभ्यो ददाति। प्राजीविकं प्राजीविकार्थिकेभ्यो ददाति। उपकरनमुपकरनार्थिकेभ्यो ददाति। ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारं ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्काराार्थिकेभ्यो ददाति। मणिमुक्तावैदूर्य्यशङ्खशिलाप्रवालरजतजातरूपार्थिकेभ्यो मणिमुक्तावैदूर्य्यशङ्खशिलाप्रवालरजतजातरूपाणि ददाति। यावदन्यतरान्यतरान् मानुष्यकान् परिष्कारान् ददाति। सोऽन्नमन्नार्थिकेभ्यो दत्त्वा पानं पानार्थिकेभ्यो दत्त्वा यानं यानार्थिकेभ्यो दत्त्वा वस्त्रं वस्त्रार्थिकेभ्यः पुष्पं पुष्पार्थिकेभ्यः। माल्यं माल्यार्थिकेभ्यः गन्धं गन्धार्थिकेभ्यः विलेपनं विलेपनार्थिकेभ्यः शयनमासनं शयनासनार्थिकेभ्यः उपाश्रयमुपाश्रयार्थिकेभ्यः प्राजीविकं प्राजीविकार्थिकेभ्यः उपकरनमुपकरनार्थिकेभ्यः ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारं

ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारार्थिकेभ्यः मणिमुक्तावैदूर्य्यशङ्खशिला-प्रवालरजतजातरूपाणि मुक्तावैदूर्य्यशङ्खशिलाप्रवालरजतजातरू-पार्थिकेभ्यः दत्त्वा यावदन्यतराऽन्यतरान् मानुष्यकान् परिष्कारान् दत्त्वातेभ्यः सत्त्वेभ्योधर्म्मं देशयति। यदुतेमामेव षट् पारमिताप्रति-संयुक्तं धर्म्मदेशनां। ते च खलु पुनः सत्त्वास्तां धर्म्मदेशनां श्रुत्वा न जातुषड्भिः पारमिताभिर्व्विरहितो भवति। यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते।

तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोमायाकारोमायाकारान्तेवासीवा चतुर्म्महापथे महतोजननिकायस्याग्रेमहान्तं जननिकायमभिनिर्मा-यान्नमन्नार्थिकेभ्यो दद्यात्पानं पानार्थिकेभ्यो दद्यात् वस्त्रं वस्त्रार्थि-केभ्यो दद्यात् पुष्पं पुष्पार्थिकेभ्यो दद्यात् माल्यं माल्यार्थिकेभ्यो दद्यात् गन्धं गन्धार्थिकेभ्यो दद्यात् विलेपनं विलेपनार्थिकेभ्यो दद्यात् शयनमासनं शयनासनार्थिकेभ्यो दद्यात् उपाश्रयमुपा-श्रयार्थिकेभ्यो दद्यात् प्राजीविकं प्राजीविकार्थिकेभ्यो दद्यात् उप-करणमुपकरणार्थिकेभ्यो दद्यात् ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारान् ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारार्थिकेभ्यो दद्यात् मणिमुक्तावैदूर्य्यशङ्ख-शिलाप्रवाड़रजतजातरूपाणि मणिमुक्तावैदूर्य्यशङ्खशिलाप्रवालरजत-जातरूपार्थिकेभ्यो दद्यात् यावदन्यतरान्यतरान् मानुष्यकान् परि-ष्कारान् दद्यात्। तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण मायाकारान्तेवासिनावाकस्मैचित्सत्त्वाय किञ्चिद्दत्तं भवेत्। आह नो हीदं भगवन्। भगवानाह। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महा-सत्त्वेन यावच्चक्रवर्त्तिव्यूहमभिनिर्म्मायान्नमन्नार्थिकेभ्यो ददता पानं

पानार्थिकेभ्यो ददता यानं यानार्थिकेभ्यो ददता वस्त्रं वस्त्रार्थिकेभ्यो ददता पुष्पं पुष्पार्थिकेभ्यो ददता माल्यं माल्यार्थिकेभ्यो ददता गन्धं गन्धार्थिकेभ्यो ददता विलेपनं विलेपनार्थिकेभ्यो ददता शयनासनं शयनासनार्थिकेभ्यो ददता उपाश्रयमुपाश्रयार्थिकेभ्यो ददता प्राजीविकं प्राजीविकार्थिकेभ्यो ददता उपकरणमुपकरणार्थिकेभ्यो ददता ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारान् ग्लानप्रत्ययभैषज्यपरिष्कारार्थिकेभ्यो ददता मणिमुक्तावैदूर्य्यशङ्खशिलाप्रवालरजतजातरूपाणि मणिमुक्तावैदूर्य्यशङ्खशिलाप्रवालरजतजातरूपार्थिकेभ्यो ददता यावदन्यतरान्यतरान् मानुष्यकान् परिष्कारान् ददता न कस्मैचित्सत्वाय किञ्चिद्दत्तं भवति। तत्कस्य हेतोः धर्म्मतैषासुभूते धर्म्माणां मायाधर्म्मतामुपादाय। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाऽसन्नद्ध इत्युच्यते।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः शीलपारमितायां स्थित्वा सञ्चिन्त्योपपत्तिपरिग्रहेण चक्रवर्त्तिकुले प्रत्याजायते। स तत्र चक्रवर्त्तिश्वर्य्ये स्थित्वा सत्त्वान् दशकुशलेषु कर्म्मपथेषु प्रतिष्ठापयति। स चतुर्षु ध्यानेष्वप्रमाणेषु चतसृष्वारूप्यसमापत्तिषु पञ्चस्वभिज्ञासु चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु चतुर्षु ऋद्धिपादेषु पञ्चस्विन्द्रियेषु पञ्चसु बलेषु सप्तसु बोध्यङ्गेषु। आर्य्याष्टाङ्गमार्गे शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु चतुर्ष्वार्य्यसत्त्वेषु सर्व्वसमाधिषु सर्व्वधारणीमुखेषु दशसु तथागतबलेषु चतुर्षु वैशारद्येषु चतसृषु प्रतिसम्भित्सु महामैत्र्यां महाकरुणायां अष्टादशास्वावेणिकबुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापयति। ते

सत्त्वा न जातु विरहितो भवति तथा धर्म्मदेशनया यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

तद्यथापिनाम सुभूते दक्षोमायाकारोमायाकारान्तेवासीवा-चतुःपथे महतो जननिकायस्य पुरतोमहान्तं जननिकायमभिनिर्म्माय सत्त्वान् दशकुशलेषु कर्म्मपथेषु प्रतिष्ठापयेत् । चतुर्षुध्यानेषु चतुर्ष्वप्रमाणेषु चतसृष्वारूप्यसमापत्तिषु । पञ्चस्वभिज्ञासु चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु चतर्षु सम्यक् प्रहाणेषु चतुर्ष्वृद्धिपादेषु पञ्चेन्द्रियेषु पञ्चसु वलेषु सप्तसु वोध्यङ्गेषु आर्य्याष्टाङ्गमार्गे शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु चतुर्ष्वार्य्यसत्येषु सर्व्वसमाधिषु सर्व्वधारणीमुखेषु दशसु तथागतवलेषु चतुर्षु वैशारद्येषु चतसृषु प्रतिसम्बित्सु महामैत्र्यां महाकरुणायां अष्टादशस्वावेणिकबुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापयेत् । तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि गतेन मायाकारेण मायाकारान्तेवासिनाकश्चित्सत्त्वोदशकुशलेषु कर्मपथेषु प्रतिष्ठापितोभवेत् । चतुर्षुध्यानेषु चतुर्ष्वप्रमाणेषु चतसृष्वारूप्यसमापत्तिषु पञ्चस्वभिज्ञासु चतुर्षुस्मृत्युपस्थानेषु चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु चतुर्ष्वृद्धिपादेषु पञ्चस्विन्द्रियेषु पञ्चसुवलेषु सप्तवोध्यङ्गेषु अर्य्याष्टाङ्गमार्गे शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु । नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु चतुर्ष्वार्य्यसत्येषु सर्व्वसमाधिषु सर्व्वधारणीमुखेषु दशतथागतवलेषु चतुर्षु वैशारद्येषु चतसृषु प्रतिसम्बित्सु महामैत्र्यां महाकरुणायां अष्टादशावेणिकबुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापितो भवति । आह । नोहीदं भगवन् । एवमेव सुभूते वोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाप्रमेयासंख्येयानपि सत्त्वान् दशकुशलेषु कर्म्मपथेषु प्रति-

ष्ठाप्य चतुर्षु ध्यानेषु चतुर्ष्वप्रमाणेषु चतसृष्वारूप्य समापत्तिषु पञ्चस्वभिज्ञासु चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु चतुर्ष्वृद्धिपादेषु पञ्चस्विन्द्रियेषु पञ्चसु बलेषु सप्तसुबोध्यङ्गेषु आर्य्याष्टाङ्गमार्गे शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखेषु अष्टासु विमोक्षेषु नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु चतुर्व्वार्य्यसत्येषु सर्व्वसमाधिषु सर्व्वधारणीमुखेषु दशसु तथागतबलेषु चतुर्षु वैशारद्येषु चतसृषु प्रतिसम्वित्सु महामैत्र्यां महाकरुणायां अष्टादशावेणिकबुद्धधर्म्मेषु न कश्चित् सत्त्वः प्रतिष्ठापितो भवति। तत्कस्य हेतोः। धर्म्मतैषासुभूते धर्म्माणां मायाधर्म्मतामुपादाय। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नां सन्नद्ध इत्युच्यते।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षान्तिपारमितायां स्थित्वा सर्व्वसत्त्वान् क्षान्तिपारमितायां नियोजयति प्रतिष्ठापयति। कथञ्च सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः क्षान्तिपारमितायां स्थित्वा सर्व्वसत्त्वान् क्षान्तिपारमितायां नियोजयति प्रतिष्ठापयति। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रथमचित्तोत्पादमुपादायैव सन्नाहं सन्नह्यति। स चेत् सर्व्वसत्त्वा मे लोष्टदण्डशस्त्रप्रहारान् दद्युस्तत्र मयैकमपि क्षोभसहगतं चित्तं नोत्पादयितव्यं। सर्व्वसत्त्वांश्चैवं रूपायां क्षान्तौ प्रतिष्ठापयति।

तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोमायाकारो मायाकारान्तेवासी वा चतुर्महापथे महतो जननिकायस्य पुरतो महान्तं जननिकायमभिनिर्माय क्षान्तिपारमितायां नियोजयेत् प्रतिष्ठापयेत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण मायाकारान्तेवासिना वा

कश्चित् सत्त्वः चान्तिपारमितायां प्रतिष्ठापितो भवेत् आह। नोहीदं भगवन्। भगवानाह। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाप्रमेयाऽसंख्येयान् सत्त्वान् चान्तिपारमितायां प्रतिष्ठाप्य न कश्चित्सत्त्वः चान्तिपारमितायां प्रतिष्ठापितो भवति। तत्कस्य हेतोः। धर्म्मतैषा सुभूते धर्म्माणां मायाधर्म्मतामुपादाय।

एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्ध इत्युच्यते। पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वीर्य्यपारमितायां स्थित्वा सत्त्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। कथञ्च सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वीर्य्यपारमितायां स्थित्वा सर्व्वसत्त्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति। निवेशयति प्रतिष्ठापयति। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्व्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्ते न चित्तोत्पादेन सर्व्वसत्त्वान् कायिकचेतसिक वीर्य्यं समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोमायाकारो मायाकारान्तेवासी वा चतुर्महापथे-महतो जननिकायस्य पुरतो महान्तं जननिकायमभिनिर्म्माय कायिकचेतसिकवीर्य्ये प्रतिष्ठापयेत् तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण वा मायाकारान्ते वासिना वा चतुर्महापथे महतोजननिकायस्य पुरतो महान्ते जननिकायमभिनिर्म्मे कायिकचेतसिकवीर्य्यप्रतिष्ठापयेत्। तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि-नु तेन मायाकारेण वा मायाकारान्तेवासिना वा कश्चित् सत्त्वः कायिकचेतसिकवीर्य्यप्रतिष्ठापितो भवेत्। आह। नो हीदं भगवन्। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाऽप्रमेयाऽसंख्येयान्

सत्त्वान् कायिकचेतसिकवीर्य्ये प्रतिष्ठाप्य न कश्चित् सत्त्वः कायिकचेतसिकवीर्य्ये प्रतिष्ठापितो भवति। तत्कस्य हेतोः धर्म्मतैषा सुभूते धर्म्माणां मायाधर्म्मतामुपादाय। एवं खलु बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्ध इत्युच्यते।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ध्यानपारमितायां स्थित्वा सर्व्वसत्त्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। कथञ्च सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ध्यानपारमितायां स्थित्वा सर्व्वसत्त्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्व्वधर्म्मसमतायां स्थित्वा यत्र कस्यचिद्धर्म्मस्य विक्षेपं वा समनुपश्यत्येवं ध्यानपारमितायां स्थितो भवति। स तथैव सत्त्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति। निवेशयति। प्रतिष्ठापयति। ते च समादापिता न जातुविरहिता भवन्ति ध्यानपारमितायाः यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यते। तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोमायाकारोमायाकारान्तेवासी वा चतुर्महापथे महतोजननिकायस्य पुरतो महान्तं जननिकायमभिनिर्म्माय ध्यानपारमितायां प्रतिष्ठापयति। तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण वा मायाकारान्तेवासिना वा कश्चित्सत्त्वो ध्यानपारमितायां प्रतिष्ठापितो भवेत्। आह। नोहीदं भगवन्। भगवानाह। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्व्वसत्त्वान् ध्यानपारमितायां प्रतिष्ठाप्य न कश्चित्सत्त्वो ध्यानपारमितायां प्रतिष्ठापितो भवति। तत्कस्य हेतोः। धर्म्मतैषा सुभूते धर्म्माणां माया धर्म्मतामुपा-

दाय। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्ध इत्युच्यते।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां स्थित्वा सर्व्वसत्त्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। कथञ्च सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां स्थित्वा सर्व्वसत्त्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। आह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायाञ्चरन् यत् कस्यचिद्धर्म्मस्योत्पादं वा निरोधं वा संक्लेशं वा व्यवदानं वा आरं वा पारं वोपलभते। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां स्थितो भवति। स तथैव सर्व्वसत्त्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोमायाकारो मायाकारान्तेवासी वा चतुर्महापथे महतोजननिकायस्य पुरतो महान्तं जननिकायमभिनिर्माय प्रज्ञापारमितायां समादापयेत् निवेशयेत् प्रतिष्ठापयेत्। तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण वा मायाकारान्तेवासिना वा कश्चित् सत्त्वः प्रज्ञापारमितायां समादापितो निवेशितः प्रतिष्ठापितो भवेत्। आह। नोहीदं भगवन्। भगवानाह। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन सर्व्वसत्त्वान् प्रज्ञापारमितायां प्रतिष्ठाप्य न कश्चित् सत्त्वः प्रज्ञापारमितायां प्रतिष्ठापितो भवेत्। तत्कस्य हेतोः धर्म्मतैषासुभूते धर्म्माणां मायाधर्म्मतामुपादाय। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाह सन्नद्ध इत्युच्यते।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाहं सन्नह्य पूर्व्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मनादानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना क्षान्तिपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् क्षान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति। निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यदुत या एव षट्पारमितास्ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहितो भवति षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते।

दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु गत्वा यथैवात्मनादानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र

लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मनाक्षान्तिपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् क्षान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना वीर्य्य-पारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। धर्म्मं देशयति यदुते या एव षट्पार-मिताः। ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते।

पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मनादानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादा-पयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना क्षान्तिपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् क्षान्ति-पारमितायां समादापयति। यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपार-

मितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। धर्म्मं देशयति यदुत या एव षट्पारमिताः। ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ति।

उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना चान्तिपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति। निवेशयति प्रतिष्ठापयति। धर्म्मञ्च देशयति

यदुत या एव षट्पारमिताः । ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा नजातु-विरहिता भवन्ति । षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

पूर्व्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मनादानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । यथैवात्मना क्षान्तिपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् क्षान्ति-पारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति । धर्म्मञ्च देशयति यदुत या एव षट्-पारमिताः । ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिपारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते ।

दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति । तथैव तत्र लोक-

धातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना क्षान्तिपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् क्षान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। धर्म्मञ्च देशयति। यदुत या एव षट्पारमिताः। ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभि र्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते।

पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना क्षान्तिपारमितायां तिष्ठति।

तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् चान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादायति निवेशति प्रतिष्ठापयति यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। धर्म्मञ्च देशयति यदुते या एव षट्-पारमिताः। ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते।

उत्तरपूर्व्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना चान्तिपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् चान्ति-पारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति। यथैवात्मना ध्यानपार-मितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान्

ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति। निवेशयति प्रतिष्ठापयति। धर्म्मञ्च देशयति यदुते या एव षट्पारमिताः ते सत्त्वास्तान् धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिर्यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते।

अधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना क्षान्तिपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् क्षान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। धर्म्मञ्च देशयति यदुते या एव षट्पारमिताः। ते सत्त्वास्तान् धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति

षड्भिः पारमिताभिः। यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते।

उपरिष्टाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमान् लोकधातून् गत्वा यथैवात्मना दानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् दानपारमितायां समादापति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना शीलपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् शीलपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना चान्तिपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् चान्तिपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति यथैवात्मना वीर्य्यपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् वीर्य्यपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना ध्यानपारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् ध्यानपारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। यथैवात्मना प्रज्ञापारमितायां तिष्ठति। तथैव तत्र लोकधातुषु ये सत्त्वास्तान् सर्व्वान् प्रज्ञापारमितायां समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति। धर्म्मञ्च देशयति यदुते या एव षट्पारमिताः। ते सत्त्वास्तं धर्म्मं श्रुत्वा न जातुविरहिता भवन्ति षड्भिः पारमिताभिः। यावदनुत्तरां सम्यक् सम्बोधिमभिसम्बुध्यन्ते।

तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोमायाकारो वा मायाकारान्तेवासी वा चतुर्महापथे महतोजनकायस्यापुरतो महान्तं जनकाय-

मभिनिर्म्माय षट्सु पारमितासु समादापयेन्निवेशयेत् प्रतिष्ठापयेत्। तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण वा मायाकारान्तेवासिना वा कश्चित् सत्त्वः षट्सु पारमितासु समादापितो निवेशितः प्रतिष्ठापितो वा भवेत्। आह नोहीदं भगवन्। भगवानाह। एवमेव बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन पूर्व्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु। दक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु। पश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु। उत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु उत्तर पूर्व्वस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु। पूर्व्वदक्षिणस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु। दक्षिणपश्चिमायान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु। पश्चिमोत्तरस्यान्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु। अधस्ताद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु। उपरिष्टाद्दिशि गङ्गानदीवालुकोपमेषु लोकधातुषु ये सत्त्वास्ते सर्व्वे षट्सु पारमितासु प्रतिष्ठापिता भवन्ति। तत् कस्य हेतोः। धर्म्मतैषा सुभूते धर्म्माणां मायाधर्म्मता मुपादाय। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाहसन्नद्ध इत्युच्यते।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाहं सन्नह्य सर्व्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तेन चित्तेन विहरन्नान्येषां चित्तोत्पादानामवकाशं ददाति। इयन्तो मया सत्त्वाः दानपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया शीलपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः।

इयन्तो मया सत्त्वाः चान्तिपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः वीर्य्यपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः ध्यानपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः प्रज्ञापारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः।

इयन्तो मया सत्त्वाः अध्यात्मशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः वहिर्द्धाशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः शून्यताशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः महाशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः परमार्थशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः संस्कृतशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः असंस्कृतशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्या। इयन्तो मया सत्त्वाः अत्यन्तशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः अनवराग्रशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः अनवकारशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः प्रकृति

शून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः सर्व्वधर्म्म शून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः स्वलक्षण-शून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः अनुपलम्भशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः अभावशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः स्वभावशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठा-पयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः अभावस्वभावशून्यतायां प्रतिष्ठा-पयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः ।

इयन्तो मया सत्त्वाश्चतुर्षुस्मृत्युपस्थानेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाश्चतुर्षु सम्यक्-प्रहाणेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाश्चतुर्षुऋद्धिपादेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठा-पयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः पञ्चस्विन्द्रियेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः पञ्चसु बलेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः सप्तसु बोध्यङ्गेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठा-पयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः आर्य्याष्टाङ्गमार्गे प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाः आर्य्यसत्येषु प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो मया सत्त्वाश्चतुर्षु ध्यानेषु प्रतिष्ठापयितव्याः । इयन्तो न प्रतिष्ठापयि-

तव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाश्चतुर्ष्वप्रमाणेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः विमोक्षेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः शून्यतानिमित्ताप्रणिहित-विमोक्षेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः पञ्चस्वभिज्ञासु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठा-पयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः सर्व्वसमाधिषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः सर्व्वधारणी-मुखेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः दशसु तथागतबलेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाश्चतुर्षु वैशारद्येषु प्रतिष्ठा-पयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाश्चतसृषु प्रतिसम्वित्सु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठा-पयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वा महामैत्र्यां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः महाकरुणायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः अष्टादशस्वावेणिक बुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः स्रोत आपत्ति फले प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः सकृदागामिफले प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठा-पयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः अनागामिफले प्रतिष्ठापयितव्याः।

इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः अर्हत्वे प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो मया सत्त्वाः सर्व्वाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। इयन्तो न प्रतिष्ठापयिव्याः।

अपि तु पुनरस्यैवं भवत्यप्रमेयाऽसंख्येया मया सत्त्वाः दानपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। शीलपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। क्षान्तिपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। वीर्य्यपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। ध्यानपारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। प्रज्ञापारमितायां प्रतिष्ठापयितव्याः। अध्यात्मशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। वहिर्द्धाशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। शून्यताशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। महाशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। परमार्थशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। संस्कृतशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। असंस्कृतशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। अत्यन्तशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। अनवराग्रशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। अनवकारशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। प्रकृतिशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। सर्व्वधर्म्मशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। स्वलक्षणशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्या। अनुपलम्भशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। अभावशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। स्वभावशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। अभावस्वभावशून्यतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु

सम्यक् प्रहाणेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु ऋद्धिपादेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। पञ्चस्विन्द्रियेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। पञ्चसु बलेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। सप्तसु बोध्यङ्गेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। आर्य्याष्टाङ्गमार्गे प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्ष्वार्य्यसत्येषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु ध्यानेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतर्ष्वप्रमाणेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतसृष्वारूप्यसमापत्तिषु प्रतिष्ठापयितव्याः। अष्टासु विमोचेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु प्रतिष्ठापयितव्याः। शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोचमुखेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। पञ्चस्वभिज्ञासु प्रतिष्ठापयितव्याः। सर्व्वसमाधिषु प्रतिष्ठापयितव्याः। सर्व्वधारणीमुखेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। दशसु तथागतबलेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु वैशारद्येषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतसृषु प्रतिसम्वित्सु प्रतिष्ठापयितव्याः। महामैत्र्यां प्रतिष्ठापयितव्याः। महाकरुणायां प्रतिष्ठापयितव्याः। अष्टादशावेणिकबुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। स्रोत आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितव्याः। सकृदागामिफले प्रतिष्ठापयितव्याः। अनागामिफले प्रतिष्ठापयितव्याः। अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितव्याः। प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितव्याः। मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। सर्व्वाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः।

तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोमायाकारो वा मायाकारान्तेवासी वा चतुर्महापथे महतोजनकायस्य पुरतो महान्तजनकायमभिनिर्माय्यैवं चित्तमुत्पादयेत् एते मया अप्रमेयासंख्येयाः सत्त्वाः षट्सु पारमितासु प्रतिष्ठापयितव्याः। अष्टादशसु शून्यतासु प्रतिष्ठाप-

यितव्याः। चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु ऋद्धिपादेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। पञ्चस्विन्द्रियेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। पञ्चसु बलेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। सप्तसु बोध्यङ्गेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। आर्य्याष्टाङ्गमार्गे प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्ष्वार्य्यसत्येषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु ध्यानेषु प्रतिष्ठापयिव्याः। चतुर्ष्वप्रमाणेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतसृष्वारूप्यसमापत्तिषु प्रतिष्ठापयितव्याः। अष्टासु विमोक्षेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु प्रतिष्ठापयितव्याः। शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। पञ्चस्वभिज्ञासु प्रतिष्ठापयितव्याः। सर्व्वसमाधिषु प्रतिष्ठापयितव्याः। सर्व्वधारणीमुखेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। दशसु तथागतबलेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतुर्षु वैशारद्येषु प्रतिष्ठापयितव्याः। चतसृषु प्रतिसम्बित्सु प्रतिष्ठापयितव्याः। महामैत्र्यां प्रतिष्ठापयितव्याः। महाकरुणायां प्रतिष्ठापयिव्याः। अष्टादशस्वावेणिकबुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापयितव्याः। स्रोत आपत्तिफले प्रतिष्ठापयितव्याः। सकृदागामि फले प्रतिष्ठापयितव्याः। अनागामिफले प्रतिष्ठापयितव्याः। अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापयितव्याः। प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापयितव्याः। मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः। सर्व्वाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापयितव्याः।

तत् किं मन्यसे सुभूतेऽपि नु तेन मायाकारेण वा मायाकारान्तेवासिना वा कश्चित्सत्वः षट्सु पारमितासु प्रतिष्ठापितो भवेत्। अष्टादशसु शून्यतासु प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतुर्षु स्मृत्युप-

स्थानेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतुर्षु ऋद्धिपादेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। पञ्चस्विन्द्रियेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। पञ्चसु बलेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। सप्तसु बोध्याङ्गेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। आर्य्याष्टाङ्गमार्गे प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतुर्ष्वार्य्यसत्येषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतुर्षु ध्यानेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतुर्ष्वप्रमाणेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतसृष्वारूप्यसमापत्तिषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। अष्टासु विमोक्षेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। शून्यतानिमित्तप्रणिहितविमोक्षमुखेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। पञ्चस्वभिज्ञासु प्रतिष्ठापितो भवेत्। सर्व्वसमाधिषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। सर्व्वधारणीमुखेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। दशतथागतबलेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतुर्षु वैशारद्येषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। चतसृषु प्रतिसम्वित्सु प्रतिष्ठापितो भवेत्। महामैत्र्यां प्रतिष्ठापितो भवेत्। महाकरुणायां प्रतिष्ठापितो भवेत्। अष्टादशस्वावेणिकबुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापितो भवेत्। स्रोत आपत्तिफले प्रतिष्ठापितो भवेत्। सकृदागामिफले प्रतिष्ठापितो भवेत्। अनागामिफले प्रतिष्ठापितो भवेत्। अर्हत्वे प्रतिष्ठापितो भवेत्। प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापितो भवेत्। मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापितो भवेत्। सर्व्वाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापितो भवेत्।

आह। नोहीदं भगवन्। भगवानाह। एव मेव सुभूते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेनाऽप्रमेयाऽसंख्येयानां सत्त्वानां षट्सु पारमितासु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। अष्टादशसु शून्यतासु प्रतिष्ठापनाय

चित्तमुत्पाद्य। चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। चतुर्षु सम्यक् प्रहाणेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। चतुर्ष्वृद्धि-पादेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। पञ्चस्विन्द्रियेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। पञ्चसु बलेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। सप्तसु बोध्यङ्गेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। आर्य्याष्टाङ्गमार्गे प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। आर्य्यसत्येषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। चतुर्षु ध्यानेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। चतुर्ष्वप्रमाणेषु प्रतिष्ठा नाम चित्तमुत्पाद्य। आरूप्यसमापत्तिषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। अष्टासु विमोचेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। नवस्वनुपूर्व्वविहार-समापत्तिषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहित-विमोचमुखेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। पञ्चस्वभिज्ञासु प्रतिष्ठा-पनाय चित्तमुत्पाद्य। सर्व्वसमाधिषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। सर्व्वधारणीमुखेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। दशतथागत-बलेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। चतुर्षु वैशारद्येषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। चतसृषु प्रतिसम्वित्सु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। महामैत्र्यां प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। महाकरुणायां प्रतिष्ठा-पनाय चित्तमुत्पाद्य। अष्टादशस्वावेणिकेषु बुद्धधर्म्मेषु प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। स्रोत आपत्तिफले प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। सकृदागामिफले प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। अनागामिफले प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। अर्हत्त्वे प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। प्रत्येकबोधौ प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य। मार्गाकारज्ञतायां प्रतिष्ठा-पनाय चित्तमुत्पाद्य। सर्व्वाकारज्ञतायां प्रतिष्ठापनाय चित्तमुत्पाद्य।

न कस्य चित्सत्त्वस्यार्थाय चित्तमुत्पादित भवति। तत्कस्य हेतोः। धर्म्मतैषा सुभूते धर्म्माणां मायाधर्म्मतामुपादाय। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाहसन्नद्ध इत्युच्यते।

सुभूतिराह। यथाहं भगवन् भवतो भाषितस्यार्थमाजानामि। असन्नाहसन्नद्धोवताऽयं बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वेदितव्यः। स्वलक्षण शून्यतामुपादाय। तत्कस्य हेतोस्तथाहि। रूपं भगवन् रूपेण शून्यं। वेदना वेदनया शून्या। संज्ञासंज्ञया शून्या। संस्काराः संस्कारैः शून्याः। विज्ञानं विज्ञानेन शून्यं। चक्षुश्चक्षुषाशून्यं। श्रोत्रं श्रोत्रेण शून्यं। घ्राणं घ्राणेन शून्यं। जिह्वाजिह्वयाशून्या। कायः कायेन शून्यः। मनो मनसाशून्यं। रूपं रूपेणशून्यं। शब्दः शब्देन शून्यः। गन्धो गन्धेन शून्यः। रसो रसेन शून्यः। स्पर्शः स्पर्शेन शून्यः। धर्म्म धर्म्मैः शून्याः। चक्षुर्व्विज्ञानं चक्षुर्व्विज्ञानेनशून्यं। श्रोत्रं विज्ञानं श्रोत्रविज्ञानेन शून्यं। घ्राणविज्ञानं घ्राणविज्ञानेन शून्यं। जिह्वाविज्ञानं जिह्वाविज्ञानेन शून्यं। कायविज्ञानं कायविज्ञानेन शून्यं। मनोविज्ञानं मनोविज्ञानेन शून्यं। चक्षुःसंस्पर्शश्चक्षुःसंस्पर्शेन शून्यः। श्रोत्रसंस्पर्शः श्रोत्रसंस्पर्शेन शून्यः। घ्राणसंस्पर्शः घ्राणसंस्पर्शेन शून्यः। जिह्वासंस्पर्शः जिह्वासंस्पर्शेन शून्यः। कायसंस्पर्शः कायसंस्पर्शेन शून्यः। मनःसंस्पर्शः मनःसंस्पर्शेन शून्यः। चक्षुः संस्पर्शप्रत्ययवेदना चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या। श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या। घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या। कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या। मनः संस्पर्शप्रत्ययवेदना मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदनया शून्या।

पृथिवीधातुः पृथिवीधातुना शून्या । अब्धातुरब्धातुना शून्या । तेजोधातुस्तेजोधातुना शून्या । वायुधातुर्वायुधातुना शून्या । आकाशधातुराकाशधातुना शून्या । विज्ञानधातुर्विज्ञानधातुना शून्या । अविद्या अविद्यया शून्या । संस्काराः संस्कारैः शून्याः । विज्ञानं विज्ञानेन शून्यं । नामरूपं नारूपेण शून्यं । षडायतनं षडायतनेन शून्यं । स्पर्शः स्पर्शेन शून्यः । वेदना वेदनया शून्या । तृष्णा तृष्णया शून्याः । उपादानमुपादानेन शून्यं । भवो भवेन शून्यः । जातिर्जात्याशून्या । जरामरण जरामरणेन शून्यं ।

दानपारमिता दानपारमितया शून्या । शीलपारमिता शील-पारमितया शून्या । क्षान्तिपारमिता क्षान्तिपारमितया शून्या । वीर्य्यपारमिता वीर्य्यपारमितया शून्या । ध्यानपारमिता ध्यानपा-रमितया शून्या । प्रज्ञापारमिता प्रज्ञापारमितया शून्या ।

अध्यात्मशून्यता अध्यात्मशून्यतया शून्या । वहिर्द्धाशून्यता वहि-र्द्धाशून्यतया शून्या । अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यता अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यतया शून्या । शून्यताशून्यता शून्यताशून्यतयाशून्या । महाशून्यता महा-शून्यतया शून्या । परमार्थशून्यता परमार्थशून्यतया शून्या । संस्कृतशून्यता संस्कृतशून्यतया शून्या । असंस्कृतशून्यता असंस्कृतशून्य-तया शून्या । अत्यन्तशून्यता अत्यन्तशून्यतया शून्या । अनवराग्रशू-न्यता अनवराग्रशून्यतया शून्या । अनवकारशून्यता अनवकारशून्य-तयाशून्या । प्रकृतिशून्यता प्रकृतिशून्यतया शून्या । सर्व्वधर्म्मशून्यता सर्व्वधर्म्मशून्यतया शून्या । स्वलक्षणशून्यता स्वलक्षणशून्यतया शून्या । अनुपलम्भशून्यता अनुपलम्भशून्यतया शून्या । अभावशून्यता अभा-

वशून्यतया शून्या । स्वभावशून्यता स्वभावशून्यतया शून्या । अभावस्वभावशून्यता अभावस्वभावशून्यतया शून्या ।

स्मृत्युपस्थानानि स्मृत्युपस्थानै शून्यानि । सम्यक् प्रहाणानि सम्यक्प्रहाणैः शून्यानि । ऋद्धिपादा ऋद्धिपादैः शून्याः । इन्द्रियाणीन्द्रियैः शून्यानि । बलानिबलैः शून्यानि । बोध्यङ्गानि बोध्यङ्गैः शून्यानि । आर्य्याष्टाङ्गमार्ग आर्य्याष्टाङ्गमार्गैः शून्यः । आर्य्यसत्यानि आर्य्यसत्यैः शून्यानि । ध्यानानि ध्यानैः शून्यानि । अप्रमाणानि अप्रमाणैः शून्यानि । आरूप्यसमापत्तय आरूप्यसमापत्तिभिः शून्याः । विमोक्षाविमोक्षैः शून्याः । अणुपूर्व्वविहारसमापत्तयोऽणुपूर्व्वविहारसमापत्तिभिः शून्याः । शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखानि शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखैः शून्यानि । अभिज्ञा अभिज्ञाभिः शून्याः । समाधयः समाधिभिः शून्याः । धारणीमुखानि धारणीमुखैः शून्यानि । तथागतबलानि तथागतबलैः शून्यानि । वैशारद्यानि वैशारद्यैः शून्यानि । प्रतिसम्विदः प्रतिसम्विद्भिः शून्यानि । महामैत्री महामैत्र्या शून्या । महाकरुणा महाकरुणया शून्या । आवेणिकबुद्धधर्म्मा आवेणिकबुद्धधर्म्मैः शून्याः । बोधिसत्त्वो बोधिसत्त्वेन शून्याः । महासन्नाहो महासन्नाहेन शून्यः । अनेन भगवन् पर्य्यायेन सन्नाह सन्नद्धो बोधिसत्त्वो महासत्त्वो वेदितव्यः । भगवानाह । एवमेव सुभूते एवमेतत् तथायथावदसि । तत्कस्य-हेतोः । अकृताहि सुभूते सर्व्वाकारज्ञता । अविकृता अनभिसंस्कृता । येषां कृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन महासन्नाहः सन्नद्धः । आह केन कारणेन भगवन् सर्व्वाकारज्ञता अकृता अविकृता अनभिसंस्कृता

येषां कृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन महासन्नाहः सन्नद्धः। भगवानाह। कारकानुपलब्धितामुपादाय सुभूते सर्व्वाकारज्ञता अकृता अविकृता अनभिसंस्कृता। तेपि सत्त्वा अकृता अविकृता अनभिसंस्कृताः येषां कृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन महासन्नाः सन्नद्धः। तत्कस्य हेतोः। तथाहि सुभूते रूपं न करोति न विकरोति। नाऽभिसंस्करोति। वेदना न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति। संज्ञा न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। संस्कारा न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। विज्ञानं न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। चक्षुः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। श्रोत्रं न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति। घ्राणं न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। जिह्वा न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। कायो न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति। मनो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। रूपं सुभूते न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति। शब्दो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। गन्धो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। रसो न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति। स्पर्शो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। धर्म्मा न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। चक्षुर्व्विज्ञानं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। श्रोत्रविज्ञानं न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। घ्राणविज्ञानं न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति। जिह्वाविज्ञानं न

करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । कायविज्ञानं न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । मनोविज्ञानं न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । चक्षुःसंस्पर्शो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । श्रोत्रसंस्पर्शो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । घ्राणसंस्पर्शो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । जिह्वासंस्पर्शो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । कायसंस्पर्शो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । मनःसंस्पर्शो न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । चक्षुःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । श्रोत्रसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । घ्राणसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । जिह्वासंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । कायसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । मनःसंस्पर्शप्रत्ययवेदना न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति ।

आत्मा सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जीवः सत्त्वः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोः । तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जीवः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोः । तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जन्तुः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोः । तथाहि सोऽत्यन्ततया

नोपलभ्यते । पोषः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्क-रोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । पुरुषः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । पुद्गलः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोः । तथाहि सोऽ-त्यन्ततया नोपलभ्यते । मनुजः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्य-ते । मानवः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । कारकः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । वेदकः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । जानकः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । पश्यकः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । स्वप्नः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्यहेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । माया सुभूते न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । प्रतिश्रुत्का सुभूते न न करोति न विकरोति नाभिसंस्कारोति । तत्कस्य हेतोस्तथा हि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । प्रतिभासः सुभूते न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया

नोपलभ्यते । प्रतिविम्ब सुभूते न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । मरीचिका सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । निर्म्मितः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अविद्या सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । संस्कारा सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति । तत्कस्य हेतस्तथा हि *सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते । विज्ञानं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथा हि †सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । नामरूपं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्यहेतोस्तथा हि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । षड़ायतनं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्यहेतोस्तथा हि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । स्पर्शः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । वेदना सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । तृष्णा सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्यहेतोस्तथा हि । साऽत्यन्त-

---

* तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते—इति पाठो युक्तः ।

† तदत्यन्ततया नोपलभ्यते—इति युक्तं एवं परत्रापि क्लीवलिङ्गार्थपरामर्शस्थले ।

तथा नोपलभ्यते। उपादानं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। भवः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि। सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। जातिः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। जरामरणं सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते।

दानपारमिता* न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। शीलपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। क्षान्तिपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। वीर्य्यपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। ध्यानपारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्यहेतोस्तथा हि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। प्रज्ञापारमिता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते।

---

* पारमिताशब्दात् परं सुभूते–इति पदं षट्पारमितास्थलेऽस्तीति प्रतीयते पूर्व्वापरस्थलेषु तत्प्रयोगदर्शनात्।

अध्यात्मशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। बहिर्द्धाशून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। अध्यात्मबहिर्द्धाशून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। शून्यताशून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। महाशून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। परमार्थशून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। संस्कृतशून्यता न करोति न विकरोति नाभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। असंस्कृतशून्यता न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। अत्यन्तशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। अनवराग्रशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। अनवकारशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। प्रकृतिशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। सर्व्वधर्मशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति

नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। स्वलक्षणशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि सात्यन्ततया नोपलभ्यते। अनुपलम्भशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। अभावशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। स्वभावशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। अभावस्वभावशून्यता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते।

स्मृत्युपस्थानानि सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। सम्यक्प्रहानानि सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। ऋद्धिपादान कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। इन्द्रियाणि सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। बलानि सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। बोध्यङ्गानि न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। आर्य्याष्टाङ्गमार्गः सुभूते

न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया न विद्यते। आर्य्यसत्यानि सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततयानोपलभ्यन्ते। ध्यानानि सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। अप्रमाणानि सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। आरूप्यसमापत्तयः सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि ता अत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। विमोचाः सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। अनुपूर्व्वविहारसमापत्तयः सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि ता अत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। शून्यतानिमित्ताप्रणिहित विमोचमुखानि न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। अभिज्ञाः सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि ता अत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। सर्व्वसमाधयः सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। सर्व्वधारणीमुखानि न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। तथागतबलानि सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते।

वैशारद्यानि सुभूते न कुर्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तान्यत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। प्रतिसम्विदः सुभूते न कुर्व्वन्ति न विकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्व्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि ता अत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। महामैत्री सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। महाकरुणा सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। आवेणिकबुद्धधर्म्माः सुभूते न कुर्व्वन्ति नविकुर्व्वन्ति नाऽभिसंस्कुर्वन्ति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि तेऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। तथता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। अवितथता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यन्ते। अनन्यतथता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। धर्म्मता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। धर्म्मधातुः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। धर्म्मास्थिता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। धर्म्मनियामता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति। तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते। भूतकोटिः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽ-

भिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । अचिन्त्यधातुः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि सोऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । बोधिः सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । सर्व्वज्ञता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । सर्व्वाकारज्ञता सुभूते न करोति न विकरोति नाऽभिसंस्करोति । तत्कस्य हेतोस्तथाहि साऽत्यन्ततया नोपलभ्यते । तदनेन सुभूते पर्य्यायेणैवं वेदितव्यं यथा अकृता सर्व्वाकारज्ञता अविकृता अनभिसंस्कृता । तेऽपि सत्त्वा अकृता अविकृता अनभिसंस्कृता । येषां कृते बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन महासन्नाहः सन्नद्धः । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महासन्नाहसन्नद्ध इत्युच्यते ।

आह । यथाहं भगवन् भगवताभाषितस्यार्थमाजानामि । रूपं भगवन्नबद्धममुक्तं । वेदना अबद्धा अमुक्ता । संज्ञा अबद्धा अमुक्ता । संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः । विज्ञानमबद्धममुक्तं ।

अथायुष्मान् पूर्णोमैत्रायणीपुत्रो आयुष्मन्तं सुभूतिमेतदवोचत् । रूपमायुष्मन् सुभूते अबद्धममुक्तं । वेदना अबद्धा अमुक्ता । संज्ञा अबद्धा अमुक्ता । संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः । विज्ञानमबद्धममुक्तं । आहैवमेतदायुष्मन् पूर्णैवमेतत् । रूपमायुष्मन् पूर्णाबद्धममुक्तं । वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता । संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता । संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः । विज्ञानमबद्धममुक्तं । पूर्ण आह ।

कतमत्तावदायुष्मन् सुभूते यदबद्धमसुक्तं। कतमामावेदनायाऽब-द्धाऽमुक्ता। कतमामासंज्ञायाऽबद्धाऽमुक्ता। कतमेते संस्कारा ये अबद्धामुक्ताः। कतमत्तद्विज्ञानं यदबद्धममुक्तं। आह यदेतदायु-ष्मन् पूर्णस्वप्नोपमं रूपं तदबद्धममुक्तं। येयं स्वप्नोपमावेदनामाऽब-द्धाऽमुक्ता। येयं स्वप्नोपमासंज्ञासाऽबद्धाऽमुक्ता। य इमे स्वप्नोपमाः संस्काराः ते ऽबद्धा अमुक्ताः। यदेतत् स्वप्नोपमं विज्ञानं तदब-द्धममुक्तं। यदेतन्मायोपमं रूपं तदबद्धममुक्तं। येयं मायोपमा वेदनासाऽबद्धाऽमुक्ता। येयं मायोपमासंज्ञासाऽबद्धाऽमुक्ता। य इमे मायोपमाः संस्काराः तेऽबद्धा अमुक्ताः। यदिदं मायोपमं विज्ञानं तदबद्धममुक्तं।

यदेतत् प्रतिश्रुत्कोपमं रूपं तदबद्धममुक्तं। येयं प्रतिश्रुत्-कोपमावेदनासाऽबद्धाऽमुक्ता। येयं प्रतिश्रुत्कोपमासंज्ञासाऽब-द्धाऽमुक्ता। य इमे प्रतिश्रुत्कोपमाः संस्कारास्तेऽबद्धा अमुक्ताः। यदेतत्प्रतिश्रुत्कोपमं विज्ञानं तदबद्धममुक्तं। यदेतत्प्रतिभासोपमं रूपं तदबद्धममुक्तं। येयं प्रतिभासोपमावेदनासाऽबद्धाऽमुक्ता। येयं प्रतिभासोपमासंज्ञासाऽबद्धाऽमुक्ता। य इमे प्रतिभासोपमाः संस्कारास्तेऽबद्धा अमुक्ताः। यदेतत्प्रतिभासोपमं विज्ञानं तदबद्ध-ममुक्तं। यदेतत्प्रतिविम्बोपमं रूपं तदबद्धममुक्तं। येयं प्रतिवि-म्बोपमा वेदनासाऽबद्धाऽमुक्ता। येयं प्रतिविम्बोपमासंज्ञासाऽबद्धा-ऽमुक्ता। य इमे प्रतिविम्बोपमाः संस्कारास्तेऽबद्धा अमुक्ताः। यदेतत्प्रतिविम्बोपमं विज्ञानं तदबद्धममुक्तं। यदेतन्मरीच्युपमं रूपं तदबद्धममुक्तं। येयं मरीच्युपमावेदनामाऽबद्धाऽमुक्ता। येयं

मरीच्युपमा संज्ञा साऽबद्धाऽमुक्ता। य इमे मरीच्युपमाः संस्कारास्तेऽबद्धा अमुक्ता। यदेतन्मरीच्युपमं विज्ञानं तदबद्धमयुक्तं। यदेतन्निर्म्मितोपमं रूपं तदबद्धममुक्तं। येयं निर्म्मितोपमा वेदना न साऽबद्धाऽमुक्ता। येयं निर्म्मितोपमा संज्ञा साऽबद्धाऽमुक्ता। य इमे निर्म्मितोपमाः संस्कारास्तेऽबद्धा अमुक्ताः। यदेतन्निर्म्मितोपमं विज्ञानं तदबद्धममुक्तं।

अतीतमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। अतीता वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। अतीता संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। अतीताः संस्काराः अबद्धा अमुक्ताः। अतीतं विज्ञानमबद्धममुक्तं। प्रत्युत्पन्नमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। प्रत्युत्पन्ना वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। प्रत्युत्पन्ना संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। प्रत्युत्पन्नाः संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः। प्रत्युत्पन्नं विज्ञानमबद्धममुक्तं। तत्कस्य हेतोस्तथाहि। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णरूपस्य रूपमबद्धममुक्तं। असत्त्वाद्वेदनाया वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात्संज्ञायाः संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात् संस्काराणां संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः। असत्त्वाद्विज्ञानस्य विज्ञानमबद्धममुक्तं। विविक्तत्वाद्रूपस्य रूपमबद्धममुक्तं। विविक्तत्वात्संज्ञायाः संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वात्संस्काराणां संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः। विविक्तत्वाद्विज्ञानस्य विज्ञानमबद्धममुक्तं। अनुत्पन्नत्वाद्रूपस्य रूपमबद्धममुक्तं। अनुत्पन्नत्वाद्वेदनाया वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वात्संज्ञायाः संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वात्संस्कारानां संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वाद्विज्ञानस्य विज्ञानमबद्धममुक्तं।

कुशलमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। कुशला वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता।

कुशलासंज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। कुशलाः संस्कारा अबद्धा अमुक्ता। कुशलं विज्ञानमबद्धममुक्तं। अकुशलमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। अकुशलं वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। अकुशलासंज्ञा अबद्धा अमुक्ता। अकुशलाः संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः। अकुशलं विज्ञानमबद्धममुक्तं। अव्याकृतमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। अव्याकृतावेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। अव्याकृतासंज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। अव्याकृताः संस्काराः अबद्धा अमुक्ताः। अव्याकृतं विज्ञानमबद्धममुक्तं। लौकिकमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। लौकिका वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। लौकिकासंज्ञा अबद्धा अमुक्ता। लौकिकाः संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः। लौकिकं विज्ञानमबद्धममुक्तं। लोकोत्तरमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। लोकोत्तरा वेदनाबद्धाऽमुक्ता। लोकोत्तरासंज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। लोकोत्तराः संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः। लोकोत्तरं विज्ञानमबद्धममुक्तं। साश्रवमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। साश्रवा वेदनाऽद्धाऽमुक्ता। साश्रवासंज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। साश्रवाः संस्काराः अबद्धा अमुक्ताः। साश्रवं विज्ञानमबद्धममुक्तं। अनाश्रवमायुष्मन् पूर्णरूपमबद्धममुक्तं। अनाश्रवा वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। अनाश्रवासंज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। अनाश्रवाः संस्कारा अबद्धाऽमुक्ताः। अनाश्रवं विज्ञानमबद्धममुक्तं। तत्कस्य हेतोः। असत्त्वाद्रूपस्य रूपमबद्धममुक्तं। असत्त्वाद्वेदनायाः वेदनऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात् संज्ञायाः संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात् संस्काराणां संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः। असत्त्वाद्विज्ञानस्य विज्ञानमबद्धममुक्तं। विविक्तत्वाद्रूपस्य रूपमबद्धममुक्तं। विविक्तत्वाद्वेदनायाः वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वात् संज्ञाया

संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् संस्काराणां संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः । विविक्तत्वाद्विज्ञानस्य विज्ञानमबद्धममुक्तं । अनुत्पन्नत्वाद्रूपस्य रूपमबद्धममुक्तं । अनुत्पन्नत्वाद्वेदनाया: वेदनाऽबद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात् संज्ञायाः संज्ञाऽबद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात् संस्काराणां संस्कारा अबद्धा अमुक्ताः । अनुत्पन्नत्वाद्विज्ञानस्य विज्ञानमबद्धममुक्तं ।

सर्व्वधर्म्मा अप्यायुष्मन् पूर्ण अबद्धा अमुक्ताः । असत्त्वादबद्धा अमुक्ताः । विविक्तत्वादबद्धा अमुक्ताः । अनुत्पन्नत्वादबद्धा अमुक्ताः । दानपारमिताप्यायुष्मन् पूर्ण अबद्धाऽमुक्ताः । शीलपारमिताऽबद्धा अमुक्ता । क्षान्तिपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । वीर्य्यपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । ध्यानपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । प्रज्ञापारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । असत्त्वाद्दानपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वाद्दानपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वाद्दानपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । असत्त्वाच्छीलपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वाच्छीलपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वाच्छीलपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात् क्षान्तिपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् क्षान्तिपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात् क्षान्तिपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । असत्त्वाद्वीर्य्यपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् वीर्य्यपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात् वीर्य्यपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात् ध्यानपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् ध्यानपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात् ध्यानपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । असत्त्वात् प्रज्ञापारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । विविक्तत्वात् प्रज्ञापारमिताऽबद्धाऽमुक्ता । अनुत्पन्नत्वात् प्रज्ञापारमिताऽबद्धाऽमुक्ता ।

अध्यात्मशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। बहिर्द्धाशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। अध्यात्मबहिर्द्धाशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। शून्यताशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। महाशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। परमार्थशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। संस्कृतशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। असंस्कृतशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। अत्यन्तशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। अनवराग्रशूताप्यबद्धाऽमुक्ता। अनवकारशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। प्रकृतिशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। सर्व्वधर्म्मशून्यताप्यबद्धाऽक्ता। स्वलक्षणशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। अनुपलम्भशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। अभावशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। स्वभावशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता। अभावस्वभावशून्यताप्यबद्धाऽमुक्ता।

असत्त्वादध्यात्मशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादध्यात्मशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादध्यात्मशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वाद्बहिर्द्धाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वाद्बहिर्द्धाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वाद्बहिर्द्धाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वादध्यात्मबहिर्द्धाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादध्यात्मबहिर्द्धाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादध्यात्मबहिर्द्धाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वाच्छून्यताशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वाच्छून्यताशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वाच्छून्यताशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वान्महाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वान्महाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वान्महाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात्परमार्थशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वात्परमार्थशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वात्परमार्थशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात् संस्कृतशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वात् संस्कृतशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वात् संस्कृतशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वाद-

संस्कृतशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादसंस्कृतशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादसंस्कृतशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वादत्यन्तशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादत्यन्तशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादत्यन्तशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वादनवराग्रशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादनवराग्रशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादनवराग्रशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वादनवकारशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादनवकारशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादनवकारशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात्प्रकृतिशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वात्प्रकृतिशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वात्प्रकृतिशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात् सर्व्वधर्म्मशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वात् सर्व्वधर्म्मशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वात् सर्व्वधर्म्मशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात् स्वलक्षणशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वात् स्वलक्षणशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वात् स्वलक्षणशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वादनुपलम्भशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादनुपलम्भशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादनुपलम्भशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वादभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वात् स्वभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वात् स्वभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वात् स्वभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्वादभावस्वभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वादभावस्वभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वादभावस्वभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता।

स्मृत्युपस्थानान्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धान्यमुक्तानि। सम्यक्प्रहाणान्य-

प्यायुष्मन् पूर्णाबद्धान्यमुक्तानि। ऋद्धिपादा अप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धा अमुक्ताः। इन्द्रियाण्यप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धान्यमुक्तानि। बलान्यप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धान्यमुक्तानि। बोध्यङ्गान्यप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धान्यमुक्तानि। आर्य्याष्टाङ्गमार्गोप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धोऽमुक्तः।

असत्त्वात् स्मृत्युपस्थानान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वात् स्मृत्युपस्थानान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वात् स्मृत्युपस्थानान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वात् सम्यक्प्रहाणान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वात् सम्यक् प्रहाणान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वात् सम्यक् प्रहाणान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वादृद्धिपादा अबद्धा अमुक्ताः। विविक्तत्वादृद्धिपादा अबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वादृद्धिपादा अबद्धा अमुक्ताः। असत्त्वादिन्द्रियान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वादिन्द्रियाण्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वादिन्द्रियाण्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वाद्बलान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वाद्बलान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वाद्बलान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वाद्बोध्यङ्गान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वाद्बोध्यङ्गान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वाद्बोध्यङ्गान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वादार्य्याष्टाङ्गामार्गोऽबद्धोऽमुक्तः। विविक्तत्वादार्य्याष्टाङ्गामार्गोऽबद्धोऽमुक्तः। अनुत्पन्नत्वादार्य्याष्टाङ्गामार्गोऽबद्धोऽमुक्तः।

आर्य्यसत्यान्याप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धान्यमुक्तानि। ध्यानान्यप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धान्यमुक्तानि। अप्रमाणान्यायुष्मन् पूर्णाबद्धान्यमुक्तानि। आरूप्यसमापत्तयोऽप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धा अमुक्ताः। विमोचा अप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धा अमुक्ताः। अनुपूर्व्वविहारसमापत्तयोऽप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धा अमुक्ताः। शून्यतानिमित्ता प्रणिहितविमोचमुखान्या-

युष्मन् पूर्णाऽबद्धान्यमुक्तानि। अभिज्ञा अप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धा अमुक्ताः। सर्व्वसमाधयोऽप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धा अमुक्ताः। सर्व्वधारणीमुखान्यप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धान्यमुक्तानि।

तत्कस्य हेतोः। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णार्य्यसत्यान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वादार्य्यसत्यान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वादार्य्यसत्यान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णध्यानान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वात् ध्यानान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वात् ध्यानान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णाऽप्रमाणान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वादप्रमाणान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वादप्रमाणान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णारूप्यसमापत्तयोऽबद्धा अमुक्ताः। विविक्तत्वादारूप्यसमापत्तयोऽबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वादारूप्यसमापत्तयोऽबद्धां अमुक्ताः। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णविमोक्षा अबद्धा अमुक्ताः। विविक्तत्वाद्विमोक्षा अबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वाद्विमोक्षा अबद्धा अमुक्ताः। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णनवानुपूर्व्वविहारसमापत्तयोऽबद्धा अमुक्ता। विविक्तत्वान्नवानुपूर्व्वविहारसमापत्तयोबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वान्नवानुपूर्व्वविहारसमापत्तयोऽबद्धा अमुक्ताः। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णशून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वाच्छून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वाच्छून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णाऽभिज्ञा अबद्धा अमुक्ताः। विविक्तत्वादभिज्ञा अबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वादभिज्ञा अबद्धा अमुक्ताः। असत्त्वदायुष्मन् पूर्णसमाधयोऽबद्धा अमुक्ताः। विविक्तत्वात्

समाधयोऽबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वात् समाधयोऽबद्धा अमुक्ताः असत्त्वादायुष्मन् पूर्णधारणीमुखान्यबद्धान्यमुक्तानि। विविक्तत्वा-द्धारणीमुखान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्नत्वाद्धारणीमुखान्यबद्धान्य-मुक्तानि।

तथागतबलान्यप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धान्यमुक्तानि। वैशारद्यान्य-प्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धान्यमुक्तानि। प्रतिसम्विदोऽप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धा अमुक्ताः। महामैत्र्यप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धाऽमुक्ता। महाकरुणाऽप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धाऽमुक्ता। आवेणिकबुद्धधर्म्मा अप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धा अमुक्ताः। तत्कस्य हेतोः। असत्त्वादायुष्मन् पूर्णतथागतबलान्यबद्धा-न्यमुक्तानि। विविक्तत्वात्तथागतबलान्यबद्धान्यमुक्तानि। अनुत्पन्न-त्वात्तथागतबलान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वाद्वैशारद्यान्यबद्धाऽप्य-मुक्तानि। विविक्तत्वाद्वैशारद्यान्यबद्धान्यमुक्तानि। असत्त्वाद्वैशारद्यान्य-बद्धाऽन्यमुक्तानि। असत्त्वात् प्रतिसम्विदोऽबद्धा अमुक्ताः। विविक्त-त्वात् प्रतिसम्विदोऽबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वात् प्रतिसम्विदो-ऽबद्धा अमुक्ताः। असत्त्वान्महामैत्री अबद्धाऽमुक्ता। विविक्त-त्वान्महामैत्री अबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वान्महामैत्री अबद्धाऽमुक्ता। असत्वान्महाकरुणाऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तत्वान्महाकरुणाऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नत्वान्महाकरुणाऽबद्धाऽमुक्ता। असत्त्वादावेणिकबुद्धधर्म्मा अबद्धा अमुक्ताः। विविक्तत्वादावेणिकबुद्धधर्म्मा अबद्धा अमुक्ताः। अनुत्पन्नत्वादावेणिकबुद्धधर्म्मा अबद्धा अमुक्ताः।

सर्व्वज्ञताऽप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धाऽमुक्ता। मार्गाकारज्ञताप्यायुष्मन् पूर्णाबद्धाऽमुक्ता। सर्व्वाकारज्ञताऽप्ययुष्मन् पूर्णाऽबद्धाऽमुक्ता।

असत्तामुपादाय सर्व्वज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्ततामुपादाय सर्व्वज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादाय सर्व्वज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्तामुपादाय मार्गाकारज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्ततामुपादाय मार्गाकारज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादाय मार्गाकारज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्तामुपादाय सर्व्वाकारज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्ततामुपादाय सर्व्वाकारज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादाय सर्व्वाकारज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। बोधिसत्त्वोऽप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धोऽमुक्तः। बुद्धोऽप्यबद्धोऽमुक्तः। असत्तामुपादाय बोधिसत्त्वोऽबद्धोऽमुक्तः। विविक्ततामुपादाय बोधिसत्त्वोऽबद्धोऽमुक्तः। अनुत्पन्नतामुपादाय बोधिसत्त्वोऽबद्धोऽमुक्तः। असत्तामुपादाय बुद्धोऽबद्धोऽमुक्तः। विविक्ततामुपादाय बुद्धोऽबद्धोऽमुक्तः। अनुत्पन्नतामुपादाय बुद्धोऽबद्धोऽमुक्तः। तथताप्यायुष्मन् पूर्णाऽबद्धाऽमुक्ता। अवितथताप्यबद्धाऽमुक्ता। अनन्यतथताप्यबद्धाऽमुक्ता। धर्म्मताप्यबद्धाऽमुक्ता। धर्म्मधातुरप्यबद्धोऽमुक्तः। धर्म्मनियामताप्यबद्धाऽमुक्तः। भूतकोटिरप्यबद्धाऽमुक्तः। असत्तामुपादाय तथताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्ततामुपादाय तथताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादाय तथताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्तामुपादाय अवितथताऽबद्धाऽमुक्ताा। विविक्ततामुपादायाऽवितथताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादायाऽवितथताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्तामुपादायाऽनन्यतथताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्ततामुपादायाऽनन्यतथताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादायाऽनन्यतथताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्तामुपादाय धर्म्मताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्ततामुपादाय-धर्म्मताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादाय धर्म्मताऽबद्धाऽमुक्ता।

असत्तामुपादाय धर्म्मधातुरबद्धोऽमुक्तः। विविक्ततामुपादाय धर्म्मधातुरबद्धोऽमुक्तः। अनुत्पन्नतामुपादाय धर्म्मधातुरबद्धोऽमुक्तः। असत्तामुपादाय धर्म्मस्थितिताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्ततामुपादाय धर्म्मस्थितिताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादाय धर्म्मस्थितिता-ऽबद्धाऽमुक्ता। असत्तामुपादाय धर्म्मनियामताऽबद्धाऽमुक्ता। विविक्तताऽमुपादाय धर्म्मनियामताऽबद्धाऽमुक्ता। अनुत्पन्नतामुपादाय धर्म्मनियामताऽबद्धाऽमुक्ता। असत्तामुपादाय भूतकोटिरबद्धोऽमुक्तः। विविक्ततामुपादाय भूतकोटिरबद्धोऽमुक्तः अनुत्पन्नतामुपा-दाय भूतकोटिरबद्धोऽमुक्तः। असंस्कृतमप्यायुष्मन् पूर्णाबद्ध ममुक्तः। असत्तामुपादायाऽसंस्कृतमबद्धममुक्तः। विविक्तत्तामुपा-दायाऽसंस्कृतमबद्धममुक्तः अनुत्पन्नतामुपादायाऽसंस्कृतमबद्धममुक्तं इदमायुष्मन् पूर्णबोधिसत्त्वानां महासत्त्वानामामः। अबद्धममुक्तं नामधर्म्ममुखं।

यद्दानपारमिताऽबद्धामुक्ता। शीलपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता। क्षान्तिपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता। वीर्य्यपारमिताऽबद्धाऽमुक्ता। ध्यान-पारमिताऽबद्धाऽमुक्ता। प्रज्ञापारमिताऽबद्धाऽमुक्ता। अध्यात्म-शून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। बहिर्द्धाशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अध्यात्मबहिर्द्धा-शून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। शून्यताशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। महाशून्यताऽबद्धा-ऽमुक्ता। परमार्थशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। संस्कृतशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। असंस्कृतन्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अत्यन्तशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनवराग्र-शून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अनवकारशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। प्रकृतिशून्यता-ऽबद्धाऽमुक्ता। सर्व्वधर्म्मशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। स्वलक्षणशून्यताऽबद्धा-

ऽमुक्ता। अनुपलम्भशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। स्वभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता। अभावस्वभावशून्यताऽबद्धाऽमुक्ता।

स्मृत्युपस्थानान्यबद्धान्यमुक्तानि। सम्यक्प्रहाणान्याबद्धान्यमुक्तानि। ऋद्धिपादा अबद्धा अमुक्ताः। इन्द्रियाण्यबद्धान्यमुक्तानि। बलान्यबद्धान्यमुक्तानि। बोध्यङ्गान्यबद्धान्यमुक्तानि। आर्य्याष्टाङ्गमार्गोऽबद्धोऽमुक्तः। आर्य्यसत्यान्यबद्धान्यमुक्तानि। ध्यानान्यबद्धान्यमुक्तानि। अप्रमाणान्यबद्धान्यमुक्तानि। आरूप्यसमापत्तयोऽबद्धा अमुक्ताः। विमोक्षा अबद्धा अमुक्ताः। अनुपूर्व्वविहारसमापत्तयोऽबद्धा अमुक्ताः। शून्यतानिमित्ताऽप्रणिहितविमोक्षमुखान्यबद्धान्यमुक्तानि। अभिज्ञा अबद्धाऽमुक्ता। समाधयोऽबद्धा अमुक्ताः। धारणीमुखान्यबद्धान्यमुक्तानि। तथागतबलान्यबद्धान्यमुक्तानि। वैशारद्यान्यबद्धान्यमुक्तानि। प्रतिसम्विदोऽबद्धा अमुक्ताः। महामैत्र्यबद्धाऽमुक्ता। महाकरुणाऽबद्धाऽमुक्ता। आवेणिकबुद्धधर्म्मा अबद्धा अमुक्ताः। बोधिरबद्धाऽमुक्ता। सर्व्वज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। मार्गाकारज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। सर्व्वाकारज्ञताऽबद्धाऽमुक्ता। बोधिसत्त्वोऽबद्धोऽमुक्तः। बुद्धोऽबद्धोऽमुक्तः। तथताऽबद्धाऽमुक्ता। अवितथताऽबद्धाऽमुक्ता। अनन्यतथताऽबद्धाऽमुक्ता। धर्म्मताऽबद्धाऽमुक्ता। धर्म्मधातुरबद्धोऽमुक्तः। धर्म्मस्थितिताऽबद्धाऽमुक्ता। धर्म्मनियामताऽबद्धाऽमुक्ता। भूतकोटिरबद्धोऽमुक्तः। असंस्कृतताऽबद्धाऽमुक्ता।

सोऽबद्धाऽमुक्तायां दानपारमितायां स्थित्वा। अबद्धाऽमुक्तायां शीलपारमितायां स्थित्वा। अबद्धाऽमुक्तायां क्षान्तिपारमितायां स्थित्वा। अबद्धाऽमुक्तायां वीर्य्यपारमितायां स्थित्वा। अबद्धाऽमुक्तायां

ध्यानपारमितायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां प्रज्ञापारमितायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायामध्यात्मशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां बहिर्द्धाशून्यतायां। स्थिता अबद्धाऽमुक्तायामध्यात्मबहिर्द्धाशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां शून्यताशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां महाशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां परमार्थशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां संस्कृतशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायामसंस्कृतशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायामत्यन्तशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायामनवराग्रशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायामनवकारशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां प्रकृतिशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां सर्व्वधर्म्मशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां स्वलक्षणशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायामनुपलम्भशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायामभावशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायां स्वभावशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तायामभावस्वभावशून्यतायां स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु चतुर्षु स्मृत्युपस्थानेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु चतुर्षु सम्यक्प्रहाणेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु चतुर्षु ऋद्धिपादेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु पञ्चस्विन्द्रियेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु पञ्चसु बलेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु सप्तसु बोध्यङ्गेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्ते आर्य्याष्टाङ्गमार्गे स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेष्वार्य्यसत्येषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु चतुर्षु ध्यानेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु चतुर्ष्वप्रमाणेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तासु चतुर्ष्वारूप्यसमापत्तिषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु अष्टासु विमोक्षेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तासु नवस्वनुपूर्व्वविहारसमापत्तिषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तेषु शून्यतानिमित्ताप्रणिहितविमोक्षमुखेषु स्थिता। अबद्धाऽमुक्तास्वभि-

ज्ञासु स्थित्वा। अबद्धामुक्तेषु समाधिषु स्थित्वा। अबद्धामुक्तेषु धारणीमुखेषु स्थित्वा। अबद्धामुक्तेषु दशसु तथागतबलेषु स्थित्वा। अबद्धामुक्तेषु चतुर्षु वैशारद्येषु स्थित्वा। अबद्धामुक्तासु चतसृषु प्रतिसम्वित्सु स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां महामैत्र्यां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां महाकरुणायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तेष्वावेणिकबुद्धधर्म्मेषु स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां बोधौ स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां सर्व्वज्ञतायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां मार्गाकारज्ञतायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां सर्व्वाकारज्ञतायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां तथतायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायामवितथतायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायामनन्यतथतायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां धर्म्मतायां स्थित्वा। अबद्धामुक्ते धर्म्मधातौ स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां धर्म्मस्थितितायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां धर्म्मनियामतायां स्थित्वा। अबद्धामुक्तायां भूतकोटौ स्थित्वा। अबद्धामुक्तेऽसंस्कृते स्थित्वा। अबद्धामुक्तेऽबद्धामुक्तान् सत्त्वान् परिमोचयिष्यति।

अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तं बुद्धक्षेत्रं परिशोधयिष्यति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तान् बुद्धान् भगवतः पर्य्युपासिष्यत। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तान् धर्म्मान् श्रोष्यति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तैर्बुद्धैर्भगवद्भिर्नजातुविरहितो भविष्यति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्ताभिरभिज्ञाभिर्न जातुविरहितो भविष्यति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तैः पञ्चभिश्चक्षुर्भिर्न जातुविरहितो भवति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्ताभिर्धारणीभिर्न जातुविरहितो भविष्यति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तैः समाधिभिर्न जातुविरहितो भविष्यति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तां मार्गाकारज्ञतामुत्पादयिष्यति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तां सर्व्वज्ञतां सर्व्वा-

कारज्ञतामभिसम्भोत्स्यते। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तं धर्म्मचक्रं प्रवर्त्तयिष्यति। अबद्धामुक्तोऽबद्धामुक्तान् सत्त्वां स्त्रिषु यानेषु नियोजयिष्यति। एवं खल्वायुष्मन् पूर्ण बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽबद्धामुक्तो ऽबद्धामुक्ताभिः षड्भिः पारमिताभिः सर्व्वधर्म्मा ननु भोत्स्यते। असत्ताषु पादाय विविक्ततामुपादाय। अनुत्पादतामुपादय।

एवं खल्वायुष्मन् पूर्ण बोधिसत्त्वो महासत्त्वोऽबद्धामुक्तो महायान सन्नाह सन्नद्ध इति वेदितव्यः।

अथायुष्मन् सुभूतिर्भगवन्तमेतदवोचत्। कतमद्भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। कियन्तो भगवन् बोधिसत्त्वो महासत्त्वो महायानसंप्रस्थिता वेदितव्याः। कुतस्तद्यानं निर्यास्यति। क्वातद्यानं स्थास्यति। को वा तेन यानेन निर्यास्यति। एवमुक्ते भगवानायुष्मन्तं सुभूतिमेतदवोचत्। यत्सुभूते एवं वदसि। कतमद्बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। षट्पारमिता सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। कतमे षट्। दानपारमिता, शीलपारमिता, क्षान्तिपारमिता, वीर्य्यपारमिता, ध्यानपारमिता, प्रज्ञापारमिता।

इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्व्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तै र्मनसिकारैर्दानमर्थिभ्यो ददाति यदुताऽध्यात्मिकबाह्यानि वस्तूनि तच्च सर्व्वसत्त्वैः सार्द्धं साधारणं कृत्वा अनुत्तरायां सम्यक् सम्बोधौ परिणामयत्यनुपलम्भयोगेन। इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य दानपारमिता। आह। कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य शीलपारमिता। भगवानाह। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः

सर्व्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैश्चित्तोत्पादैरात्मना च दशकुशलान् कर्म्मपथान् समादाय वर्त्तते। परांश्च दशकुशलेषु कर्म्मपथेषु समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति अनुपलम्भयोगेन। इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य परामृष्टा शीलपारमिता। आह। कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिपारमिता। भगवानाह। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्व्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तै र्मनसिकारैरात्मनाचचान्तिसम्पन्नो भवति। परांश्च चान्तौ समादापयन्त्यनुपलम्भयोगेन। इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य चान्तिपारमिता। आह। कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य वीर्य्यपारमिता। भगवानाह। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्व्वाकारज्ञताप्रतिसंयुक्तै र्मनसिकारैरात्मना च पञ्चसु पारमितास्वनिक्षिप्तधुरो भवति। परांश्च पञ्चसु पारमितासु नियोजयत्यनुपलम्भयोगेन। इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य वीर्य्यपारमिता। आह। कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानपारमिता। भगवानाह। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः सर्व्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तै र्मनसिकारैरुपाय कौशलेन ध्यानानि समापद्यते। परांश्च ध्यानेषु समादापयत्यनुपलम्भयोगेन। इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य ध्यानपारमिता। आह। कतमा भगवन् बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमिता। भगवानाह। इह सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य सर्व्वाकारज्ञता प्रतिसंयुक्तैश्चित्तोत्पादैरात्मना च सर्व्वधर्म्मान्नाऽभिनिविशते। सर्व्वधर्म्मानाञ्च प्रकृतिं प्रत्यवेक्षते अनुपलम्भयोगेन। सर्व्वधर्म्माननभिनिविश्य सर्व्वधर्म्मप्रकृतिप्रत्यवे-

चणतायां सत्त्वान् समादापयति निवेशयति प्रतिष्ठापयति अनुपलम्भयोगेन। इयं बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमिता। इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। यदुताऽध्यात्मशून्यता, वहिर्द्धाशून्यता, अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यता, शून्यताशून्यता महाशून्यता, परमार्थशून्यता, संस्कृतशून्यता, असंस्कृतशून्यता। अत्यन्तशून्यता, अनवराग्रशून्यता, अनवकारशून्यता, प्रकृतिशून्यता, सर्व्वधर्म्मशून्यता, स्वलचणशून्यता, अनुपलम्भशून्यता, अभावशून्यता, स्वभावशून्यता, अभावस्वभावशून्यता।

तत्र कतमाऽध्यात्मशून्यता, आध्यात्मिकाधर्म्मा उच्यन्ते। चक्षुः श्रोत्रं घ्राणं जिह्वाकायोमनः। तत्र चक्षुश्चक्षुषाशून्यमकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। श्रोत्रं श्रोत्रेण शून्यमकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। घ्राणं घ्राणेन शून्यमकूटस्थाविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। जिह्वा जिह्वया शून्याऽकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। कायः कायेन शून्योऽकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। मनोमनसा शून्यमकूटस्थाविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। इयमुच्यतेऽध्यात्मशून्यता।

तत्र कतमा वहिर्द्धाशून्यता, वाह्याधर्म्मा उच्यन्ते रूपशब्दगन्धरसस्पर्शधर्म्मा। तत्र रूपं रूपेण शून्यमकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। शब्दः शब्देन शून्योऽकूटस्थाऽविना-

श्रितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। गन्धो गन्धेन शून्यो-ऽकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। रसो-रसेन शून्योऽकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृति-रस्यैषा। स्पर्शः स्पर्शेन शून्योऽकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। धर्म्माधर्म्मैः शून्या अकूटस्थाऽविनाशितामुपा-दाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। इयमुच्यते वहिर्द्धाशून्यता।

तत्र कतमाऽध्यात्मवहिर्द्धाशून्यता, षडाध्यात्मिकान्यायतनानि, इमे उच्यन्ते आध्यात्मिकवाह्यधर्म्माः। तत्राध्यात्मिकाधर्म्मा वाह्य-धर्म्मैः शून्याः अकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। इमे वाह्याधर्म्माः आध्यात्मिकैधर्म्मैः शून्याः अकूटस्था-ऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। इयमुच्यते अध्यात्मवहिर्द्धाशून्यता। तत्र कतमाशून्यताशून्यता। या सर्व्व-धर्म्माणां शून्यता तया शून्यतया शून्या शून्यताऽकूटस्थाऽविनाशिता-मुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। इयमुच्यते शून्यता-शून्यता। तत्र कतमामहाशून्यता, पूर्व्वादिक् पूर्व्वयादिशा शून्या, दक्षिणादिग्दक्षिणयादिशाशून्या। पश्चिमादिक् पश्चिमयादिशा शून्या। उत्तरादिगुत्तरयादिशा शून्या। अधस्ताद्दिगधस्ताद्दिशा शून्या। उपरिष्टाद्दिगुपरिष्टाद्दिशा शून्या। एवं विदिशोविदिग्भिः शून्या। अकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरा-षामियं। इयमुच्यते महाशून्यता। तत्र कतमा परमार्थशून्यता। परमार्था उच्यन्ते ये निर्व्वान्ति। तत्र निर्व्वाणं निर्व्वाणेन शून्य मकूटस्थाविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरेषामियं।

इयमुच्यते परमार्थशून्यता । तत्र कतमा संस्कृतशून्यता । संस्कृत-मुच्यते । कामधातुः रूपधातुः आरूप्यधातुः तत्र कामधातुः कामधातुना शून्यः । रूपधातूरूपधातुना शून्यः । आरूप्यधातु-रारूप्यधातुना शून्यः अकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरेषामियं। इयमुच्यते संस्कृतशून्यता । तत्र कतमाऽसंस्कृत-शून्यता । असंस्कृतमुच्यते यस्य नोत्पादो न निरोधो न स्थिते-रन्यथात्वमिदमुच्यते । संस्कृतं । तत्राऽसंस्कृतमसंस्कृतेन शून्यमकूट-स्थाऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा । इयमु-च्यतेऽसंस्कृतशून्यता । तत्र कतमाऽत्यन्तशून्यता यस्यान्तोनोपलभ्यते तदत्यन्तं । अत्यन्तमत्यन्तेन शून्यमकूटस्थाविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा इयमुच्यतेऽत्यन्तशून्यता । तत्र कतमा-ऽनवराग्रशून्यता । यस्याऽवरं नोपलभ्यते । नाऽग्रं तस्यागतिर्नोप-लभ्यते नोगतिः । अनवराग्रमनवराग्रेण शून्यमकूटस्थाविनाशि-तामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा । इयमुच्यते ऽनवरा-ग्रशून्यता । तत्र कतमाऽनवकारशून्यता । यत्र न कस्यचिद्धर्मस्य च्छोरणमस्ति, अनवकारोऽनवकारेण शून्योऽकूटस्थाऽविनाशिता-मुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा। इयमुच्यतेऽनवकारशून्यता। तत्र कतमाप्रकृतिशून्यता, या सर्व्वधर्म्माणां प्रकृतिः संस्कृतानां वाऽ-संस्कृतानां वा, सा न श्रावकैः कृता न प्रत्येकबुद्धैः न बोधिसत्त्वै महासत्त्वैः न तथागतैरर्हद्भिः सम्यक् सम्बुद्धैः कृता प्रकृतिः प्रकृ-त्याशून्याऽकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्या इयं । इयमुच्यते प्रकृतिशून्यता । तत्र कतमासर्व्वधर्म्मशून्यता ।

सर्व्वधर्म्मा उच्यन्ते। रूपं वेदनासंज्ञासंस्काराविज्ञानं चक्षुःश्रोत्र घ्राणं जिह्वा कायमनः। रूपं शब्दोगन्धोरसः स्पर्शोधर्म्माः। चक्षु-र्विज्ञानं श्रोत्रविज्ञानं घ्राणविज्ञानं जिह्वाविज्ञानं कायविज्ञानं मनोविज्ञानं। चक्षुःसंस्पर्शः श्रोत्रसंस्पर्शः घ्राणसंस्पर्शः जिह्वासंस्पर्शः कायसंस्पर्श मनःसंस्पर्शः। चक्षुःसंस्पर्शजावेदना, श्रोत्रसंस्पर्शजावेदना, घ्राणसंस्पर्शजावेदना, जिह्वासंस्पर्शजावेदना, कायसंस्पर्शजावेदना, मनः संस्पर्शजावेदना। रूपिणोधर्म्माः। अरूपिणोधर्म्माः। संस्कृताधर्म्मा, असंस्कृताधर्म्माः। इमे उच्यन्ते सर्व्वधर्म्माः। सर्व्वधर्म्माः सर्व्वधर्म्मैः शून्याः अकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय। तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरे-षामियं। इयमुच्यते सर्व्वधर्म्मशून्यता। तत्र कतमा स्वलक्षणशून्यता। रूपलक्षणं रूपमनुपलम्भनामलक्षणावेदना। उद्ग्रहणलक्षणासंज्ञा। अभिज्ञासंस्कारलक्षणाः संस्काराः। विज्ञानलक्षणं विज्ञानं। दुःख-लक्षणाः स्कन्धाः। आशीविषलक्षणाधातवः। आपद्वारलक्षणान्या-यतनानि। सामग्रीलक्षणः। प्रतीत्यसमुत्पादः। परित्यागलक्षणा दानपारमिताः। अनुदाहलक्षणा शीलपारमिता। अकोपनालक्षणा चान्तिपारमिताः। अनवमद्यलक्षणा वीर्य्यपारमिता। संग्रहलक्षणा ध्यानपारमिता। असङ्गलक्षणा प्रज्ञापारमिता। अकोपनालक्षणानि चत्वारि ध्यानानि, चत्वार्य्यप्रमाणानि चतस्र आरूप्यसमापत्तयः। नैर्याणिकलक्षणाः सप्तत्रिंशद्बोधिपक्षाधर्म्माः। विविक्तलक्षणं शून्यता-विमोक्षमुखं। शान्तलक्षणमानिमित्तविमोक्षमुखं। दुःखामोहलक्षण-मप्रणिहितविमोक्षमुखं। विमोचनालक्षणा विमोक्षाः। सुनिश्चित-लक्षणानि बलानि। सुप्रतिष्ठितलक्षणानि वैशारद्यानि। अना-

च्छेदलक्षणाः प्रतिसम्विदः । हितोपसंहारलक्षणा महामैत्री । त्राणलक्षणा महाकरुणा । प्रामोद्यलक्षणा महामुदिता । असंकीर्ण-लक्षणा महोपेक्षा । असंहार्य्यलक्षणा अष्टादशावेणिका बुद्धधर्म्माः । प्रत्यक्षालक्षणा सर्व्वाकारज्ञताज्ञानं । यच्च संस्कृतानां धर्म्माणां लक्षणं यच्चाऽसंस्कृतानां धर्म्माणां लक्षणं । स्वेनस्वेनलक्षणेन सर्व्व एते धर्म्माः शून्याः अकूटस्थाऽविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरे-षामियं । इयमुच्यते स्वलक्षण शून्यता । तत्र कतमा अनुपलम्भ शून्यता । यत्राऽतीतं नोपलभ्यते । अनागतं नोपलभ्यते । प्रत्युत्पन्नस्य स्थितिर्नोपलभ्यते । अनुपलम्भोऽनुपलम्भेन शून्योऽकूटस्थाविनाशिता-मुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा । इयमुच्यतेऽनुपलम्भ-शून्यता । तत्र कतमा । *भावस्वभावशून्यता । नास्ति सांयोगिकः स्वभावः प्रतीत्यसमुत्पन्नत्वात् सर्व्वधर्म्माणां । संयोगः संयोगेन शून्यो ऽकूटस्थाविनाशितामुपादाय । तत्कस्य हेतोः प्रकृतिरस्यैषा । इय-मुच्यतेऽभावस्वभावशून्यता । पुनरपरं सुभूते भावोभावेन शून्याः । अभावोऽभावेनशून्यः । स्वभावः स्वभावेन शून्यः । परभावः परभावेन शून्यः । तत्र कतमाभावः । भाव उच्यते पञ्चस्कन्धाः । पञ्चस्कन्धाः पञ्चस्कन्धै शून्याः । एवं भावोभावेन शून्यः । कतमभावः स्वभावेन शून्यः । अभाव उच्यतेऽसंस्कृतं । तच्चाऽसंस्कृतमसंस्कृतेन शून्यं । अभावोऽभावेन शून्यः । स्वभावः स्वभावेन शून्यं । परभावः पर-भावेन शून्यः । स्वभाव उच्यते प्रकृतिरविपरीतं । तत्र या शून्यता

---

* आदर्शपुस्तके ऽभावशून्यता स्वभावशून्यतयोरत्रनिर्द्देशोनास्ति किन्तु पश्चात्तयोर्व्विवरणं दृश्यते ।

मानज्ञानेन ज्ञाता न दर्शनेन। इयमुच्यते स्वभावशून्यता। तत्र कतमापरभावः शून्यता। या उत्पादाद्वा तथागतानामनुत्पादाद्वा तथागतानां स्थितैरेष धर्म्मस्थितिता, धर्म्मता धर्म्मधातु धर्म्मनियामता। तथता अवितथता, अनन्य तथता, भूतकोटिः। इति हि येषां धर्म्माणां परेण शून्यता। इयमुच्यते परभावशून्यता। इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। यदुत-शूरङ्गमोनाम समाधिः। रत्नमुद्रानाम समाधिः। सिंहविक्रीड़ितोनाम समाधिः। सुचन्द्रोनाम समाधिः। चन्द्रध्वजकेतुर्नाम समाधिः। सर्व्वधर्म्मोद्गतोनाम समाधिः। अधिवचनसंप्रवेशोनाम समाधिः। विलोकितमूर्द्धोनाम समाधिः। धर्म्मधातुनियतोनाम समाधिः। नियतध्वजकेतुर्नाम समाधिः। वज्रोनाम समाधिः। सर्व्वधर्म्मप्रवेशमुद्रानाम समाधिः। समाधिराजसुप्रतिष्ठितोनाम समाधिः। रश्मिप्रमुक्तोनाम समाधिः। बलव्यूहोनाम समाधिः। समुद्गतोनाम समाधिः। निरुक्तानियतप्रवेशोनाम समाधिः। अधिवचनसंप्रवेशोनाम समाधिः। दिग्विलोकितोनाम समाधिः। आधारमुद्रानाम समाधिः। असम्प्रमोषोनाम समाधिः। सर्व्वधर्म्मसमवसरणसागरसमुद्रानाम समाधिः। आकाशस्फुरणोनाम समाधिः। वज्रमण्डलोनाम समाधिः। ध्वजाग्रकेयूरोनाम समाधिः। इन्द्रकेतुर्नाम समाधिः। श्रोतोऽनुगतोनाम समाधिः। सिंहविजृम्भितोनाम समाधिः। व्यस्तोनामसमाधिः। रणञ्जहोनाम समाधिः। वैरोचनोनाम समाधिः। अनद्योनाम समाधिः।

अनिकेतस्थितोनाम समाधिः। निश्चित्तोनाम समाधिः। विमल-प्रदीपोनाम समाधिः। अनन्तप्रभोनाम समाधिः। प्रभाकरोनाम समाधिः। समन्तावभासोनाम समाधिः। शुद्धसारोनाम समाधिः। विमलप्रभोनाम समाधिः। रतिङ्करोनाम समाधिः। विद्युत्प्रदीपो-नाम समाधिः। अक्षयोनाम समाधिः। अजेयोनाम समाधिः। तेजोवतीनाम समाधिः। क्षयापगतोनाम समाधिः। अनिञ्जोनाम समाधिः। अविवर्त्तोनाम समाधिः। सूर्य्यप्रदीपोनाम समाधिः। चन्द्रविमलोनाम समाधिः। प्रज्ञाप्रदीपोनाम समाधिः। शुद्ध-प्रतिभासोनाम समाधिः। आलोककरोनाम समाधिः। कारा-कारोनाम समाधिः। ज्ञानकेतुर्नाम समाधिः। वज्रोपमोनाम समाधिः। चित्तस्थितिर्नाम समाधिः। समन्तालोकोनाम समाधिः। सुप्रतिष्ठितोनाम समाधिः। रत्नकोटिर्नाम समाधिः। वरधर्म्म-मुद्रानाम समाधिः। सर्व्वधर्म्मसमतानाम समाधिः। रतिजहोनाम समाधिः। धर्म्मोद्गतोनाम समाधिः। विकिरणोनाम समाधिः। सर्वधर्म्मपदप्रभेदोनाम समाधि। समाक्षरावकारोनाम समाधिः। अक्षरापगतोनाम समाधिः। आरम्बणच्छेदनोनाम समाधिः। अविकारोनाम समाधिः। प्रभाकरोनाम समाधिः। नामनियत-प्रवेशोनामसमाधिः। अनिकेतचारीनाम समाधिः। तिमिरापगतो-नाम समाधिः। चारित्रवतीनाम समाधिः। अचलानाम समाधिः। विषयतीर्णोनाम समाधिः। सर्वगुणसञ्चयोनाम समाधिः। स्थित-निश्चित्तोनाम समाधिः। शुभपुष्पितशुद्धिर्नाम समाधिः। बोध्यङ्ग-वतीनाम समाधिः। अनन्तप्रतिभावोनाम समाधिः। असमसमो-

नाम समाधिः । सर्वधर्म्मातिक्रमणोनाम समाधिः । परिच्छेदकरो-
नाम समाधिः । विमतिविकिरणोनाम समाधिः । निरधिष्ठानो-
नाम समाधिः । एकव्यूहोनाम समाधिः । आकाराभिनिर्हारो-
नाम समाधिः । एकाकारोनाम समाधिः । सर्वसुखदुःखनिरभि-
नन्दीनाम समाधिः । सर्व्वाकारवरोपेतोनाम समाधिः । आकारा-
नवकारोनाम समाधिः । नैर्वेधिकसर्वभवतलापगतोनाम समाधिः ।
संकेतरुतप्रवेशोनाम समाधिः । गोघोषाक्षरविमुक्तोनाम समाधिः ।
ज्वलनोल्कानाम समाधिः । लक्षणपरिशोधनोनाम समाधिः ।
अनभिलक्षितोनाम समाधिः । सर्व्वाकारवरोपेतोनाम समाधिः ।
सर्व्वसुखदुःखनिरभिनन्दीनाम समाधिः । अक्षयकरण्डोनाम
समाधिः । धारणीमतिर्नाम समाधिः । सम्यक्त्वमिथ्यात्वसंप्रशमोनाम
समाधिः । सर्वरोधनिरोधसंप्रशमनोनाम समाधिः । अनुरोधा-
प्रतिरोधोनाम समाधिः । विमरप्रभोनाम समाधिः । सारवतीनाम
समाधिः । परिपूर्णचन्द्रविमलोनाम समाधिः । विद्युत्प्रभोनाम
समाधिः । महाव्यूहोनाम समाधिः । सर्वलोकप्रभाकरोनाम
समाधिः । समाधिसमतानाम समाधिः । अरजोविरजोनयुक्तोनाम
समाधिः । अरणसरणसमवसरणोनाम समाधिः । अरणसरणसर्व-
समवसरणोनामसमाधिः । अनिलयानिकेतनिरतोनाम समाधिः ।
तथतास्थितनिश्चिन्तोनाम समाधिः । कायकलिसंप्रमथनोनाम
समाधिः । वक्कलिविध्वंसनगगणकल्पोनाम समाधिः । आकाशा-
सङ्गविमुक्तिनिरूपलेपोनाम समाधिः ॥ ० ॥

शतसाहस्र्याः प्रज्ञापारमितायाः सप्तमः परिवर्त्तः ॥

अथ अष्टमः परिवर्त्तः।

तत्र कतमः शूरङ्गमोनाम समाधिः। यः समाधिः सर्व्वसमाधीनां गोचरमनुभवत्ययमुच्यते शूरङ्गमोनाम समाधिः। तत्र कतमा रत्नमुद्रानाम समाधिः। येन समाधिना सर्व्वसमाधयो-मुद्रिता भवन्ति। अयमुच्यते रत्नमुद्रानाम समाधिः। तत्र कतमः सिंहविक्रीड़ितोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधि-भिर्व्विक्रीड़यत्ययमुच्यते सिंहविक्रीड़ितोनाम समाधिः।

तत्र कतमः सुचन्द्रोनाम समाधि। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनवभासयति। अयमुच्यते सुचन्द्रनाम समाधिः। तत्र कतमश्चन्द्रध्वजकेतुर्नाम समधिः। यः समाधिः सर्व्वसमाधीनां ध्वजं धारयति। अयमुच्यते चन्द्रध्वजकेतुर्नाम समाधिः। तत्र कतमः सर्व्वधर्म्मोद्गतोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्व-समाधिभिरभ्युद्गच्छति। अयमुच्यते सर्वधर्म्मोद्गतोनाम समाधिः। तत्र कतमो विलोकितमूर्द्धोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां मूर्द्धानं विलोकयति। अयमुच्यते विलोकितमूर्द्धो-नाम समाधिः। तत्र कतमो धर्म्मधातुनियतोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा धर्म्मधातौ निश्चयं गच्छति। अयमुच्यते धर्म्मधातुनियतोनाम समाधिः। तत्र कतमोनियत ध्वजकेतुर्नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां नियतं ध्वजं धारयति। अयमुच्यते नियतध्वजकेतुर्नाम समाधिः। तत्र कतमो

वज्रोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा न भिद्यते। अयमुच्यते वज्रोनाम समाधिः। तत्र कतमः सर्व्वधर्म्मप्रवेशमुद्रानाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधर्म्माणां मुद्रां प्रविशत्ययमुच्यते सर्व्वधर्म्मप्रवेशमुद्रानाम समाधिः। तत्र कतमः समाधिराजसु प्रतिष्ठितोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधिषु राजसु प्रतिष्ठानेन प्रतितिष्ठति। अयमुच्यते समाधिराजसु प्रतिष्ठितोनाम समाधिः। तत्र कतमोरश्मिप्रमुक्तोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां रश्मीनवसृजति। अयमुच्यते रश्मिप्रमुक्तोनाम समाधिः। तत्र कतमोवलव्युहोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां वलव्युहतां कारयति। अयमुच्यते वलव्यूहोनाम समाधिः। तत्र कतमः समुद्गतोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थितस्य सर्व्वे समाधयः समुद्गच्छन्ति। अयमुच्यते समुद्गतोनाम समाधिः। तत्र कतमोनिरुक्ति नियतप्रवेशोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां निरुक्तिनिर्द्देशान् प्रवेशयति। अयमुच्यते निरुक्तिनियतप्रवेशोनाम समाधिः। तत्र कतमोवचनसंप्रवेशोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामधिवचनानि प्रवेशयति। अयमुच्यते ऽधिवचनसंप्रवेशोनाम समाधिः। तत्र कतमोदिग्विलोकितोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनं दिशो विलोकयति अयमुच्यते दिग्विलोकितोनाम समाधिः। तत्र कतम आधारमुद्रानाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां मुद्राधारयति। अयमुच्यते आधारमुद्रानाम समाधिः। तत्र कतमोऽसंप्रमोषोनाम

समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा तस्य समाधयो न मुह्यन्ति। अयमुच्यते ऽसंप्रमोषोनाम समाधिः। तत्र कतमः सर्वधर्म्मसमवशरण सागरमुद्रा नामसमाधिः। यत्र समाधौ स्थितस्य सर्वे समाधयः संग्रहं समवशरणं गच्छन्ति। अयमुच्यते सर्वधर्म्मसमवशरण सागरमुद्रा नामसमाधिः। तत्र कतम आकाशस्फुरणोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामाकाशस्फुरणतया स्फुरति। अयमुच्यते आकाशस्फुरणोनाम समाधिः। तत्र कतमो वज्रमण्डलोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां मण्डलानि धारयति। अयमुच्यते वज्रमण्डलोनाम समाधिः। तत्र कतमोरणजहोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वक्लेशमलान् शोषयति। अयमुच्यते रणजहोनाम समाधिः। तत्र कतमो-वैरोचनोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीन-वभासयति तपति विरोचते। अयमुच्यते वैरोचनोनाम समाधिः। तत्र कतमो ऽनेषोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा न कश्चिद्धर्म्ममेषते। अयमुच्यते ऽनेषोनाम समाधिः। तत्र कतमो-ऽनिकेतस्थितोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा न कश्चिद्धर्म्मं निकेतस्थितं समनुपश्यति। अयमुच्यते ऽनिकेतस्थितोनाम समाधिः। तत्र कतमोनिश्चित्तोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थितस्य न चित्तं न चेतसिकाधर्म्माप्रवर्त्तन्ते। अयमुच्यते निश्चित्तोनाम समाधिः। तत्र कतमो विमलप्रदीपोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां विमलप्रदीपं करोति। अयमुच्यते विमल-प्रदीपोनाम समाधिः। तत्र कतमोऽनन्तप्रभोनाम समाधिः।

यत्र समाधौ स्थित्वा ऽनन्तां प्रभां करोति । अयमुच्यते ऽनन्तप्रभोनाम समाधिः । तत्र कतमः प्रभाकरोनाम समाधिः । यस्य समाधेः सहप्रतिलम्भात् सर्वसमाधीनां प्रभां करोति । अयमुच्यते प्रभाकरोनाम समाधिः। तत्र कतमः समन्तावभासोनाम समाधिः। यस्य समाधेः सहप्रतिलम्भात् सर्वसमाधिमुखान्यवभासयति । अयमुच्यते समन्तावभासोनाम समाधिः । तत्र कतमः शुद्धसारोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा समाधीनां शुद्धसमन्तामनुप्राप्नोति । अयमुच्यते शुद्धसारोनाम समाधिः । तत्र कतमो विमलप्रभोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां मलमपकर्षति । सर्वसमाधींश्च प्रतिभासयति । अयमुच्यते विमलप्रभोनाम समाधिः । तत्र कतमोरतिकरोनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां रतिमनुभवति । अयमुच्यते रतिकरोनाम समाधिः। तत्र कतमो विद्युत् प्रदीपोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां प्रदीपं करोति । अयमुच्यते विद्युत्प्रदीपोनाम समाधिः । तत्र कतमो ऽक्षयोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां नैव क्षयं नाक्षयं समनुपश्यति । अयमुच्यते ऽक्षयोनाम समाधिः । तत्र कतम स्तेजोवतीनाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीं स्तेजसाश्रिया च ज्वलयति । अयमुच्यते तेजोवतीनाम समाधिः । तत्र कतमः क्षयापगतोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधौ न क्षयाननुपश्यति । तथा च पश्यति यथाण्वपि न समनुपश्यति । अयमुच्यते क्षयापगतोनाम समाधिः । तत्र कतमो ऽनिञ्जोनाम

समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनञ्जति न मन्यते न स्यन्दते न प्रपञ्चयति ते नोच्यते ऽनिञ्जोनाम समाधिः। तत्र कतमो ऽविवर्त्तोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां विवर्त्तनं न समनुपश्यति। अयमुच्यते ऽविवर्त्तोनाम समाधिः। तत्र कतमः सूर्य्यप्रदीपोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां मुखमवभासयति। अयमुच्यते सूर्य्यप्रदीपोनाम समाधिः। तत्र कतमश्चन्द्रविमलोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामनन्धाकारं करोति। अयमुच्यते चन्द्रविमलोनाम समाधिः। तत्र कतमः शुद्धप्रतिभासोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां चतस्रः प्रतिसम्विदः प्रतिलभते ऽयमुच्यते शुद्धप्रतिभासोनाम समाधिः। तत्र कतम आलोककरोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधिमुखानामालोकं करोति। अयमुच्यते आलोककरोनाम समाधिः। तत्र कतमः काराकारोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां कारगतां क्रियां करोति। अयमुच्यते काराकारोनाम समाधिः। तत्र कतमो ज्ञानकेतुर्नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां ज्ञानकेतुं समनुपश्यति। अयमुच्यते ज्ञानकेतुर्नाम समाधिः। तत्र कतमो वज्रोपमोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां निर्व्वेधिकं करोति। यत् समाधिमपि न समनुपश्यति। अयमुच्यते वज्रोपमोनाम समाधिः। तत्र कतमश्चित्तस्थितिर्नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा ऽस्य चित्तं न विचलति। न विवर्त्तते न परित्रस्यति न

विघातमापद्यते। न वा ऽस्यैवं भवति चित्तमिदमिति। अयमुच्यते चित्तस्थितिर्नाम समाधिः। तत्र कतमः समन्तालोकोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा समन्तादालोकं समनुपश्यति। अयमुच्यते समन्तालोकोनाम समाधिः। तत्र कतमः सुप्रतिष्ठितोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधिषु सुप्रतिष्ठितो भवति। अयमुच्यते सुप्रतिष्ठितो नाम समाधिः। तत्र कतमो रत्नकोटिर्नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधयः समन्ताद्रत्नकोटिरिव संदृश्यते। अयमुच्यते रत्नकोटिर्नाम समाधिः। तत्र कतमो वरधर्म्ममुद्रानाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधयोमुद्रिता भवन्ति। अमुद्राकोटिमुद्रिततामुपादाय। अयमुच्यते वरधर्म्ममुद्रानाम समाधिः। तत्र कतमा सर्व्वधर्म्मसमतानाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा न कञ्चिद्धर्म्मं समतानिर्मुक्तं समनुपश्यति। अयमुच्यते सर्व्वधर्म्म समतानाम समाधिः। तत्र कतमो रतिञ्जहोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां सर्व्वधर्म्माणाञ्च रतिञ्जहाति। अयमुच्यते रतिञ्जहोनाम समाधिः। तत्र कतमो धर्म्मोद्गतोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधर्म्माणां तमोविधर्म्मात् सर्व्वसमाधिभिश्चोद्गच्छति। अयमुच्यते धर्म्मोद्गतोनाम समधिः। तत्र कतमो विकिरणोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधिभिः सर्व्वधर्म्मान् विकिरयति। अयमुच्यते विकिरणोनाम समाधिः। तत्र कतमः सर्व्वधर्म्मपदप्रभेदोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां सर्व्वधर्म्माणाञ्च पदानि प्रभिनत्ति। अयमुच्यते सर्व्वधर्म्मपद-

प्रभेदोनाम समाधिः। तत्र कतमः समाचराकारोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां समाचरतां प्रतिलभते। अयमुच्यते समाचराकारोनाम समाधिः। तत्र कतमो ऽचरापगतोनाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामेकाचरमपि नोपलभते। अयमुच्यते ऽचरापगतो नाम समाधिः। तत्र कतम आरम्बणच्छेदनो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनामारम्ब च्छेदो भवति। अयमुच्यते आरम्बणच्छेदनो नाम समाधिः। तत्र कतमः अविकारो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधर्म्माणां विकारान् नोपलभते। अयमुच्यते अविकारो नाम समाधिः। तत्र कतमो ऽप्रकारो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधर्म्माणां प्रकारमपि नोपलभते। अयमुच्यते ऽप्रकारो नाम समाधिः। तत्र कतमः अनिकेतचारी नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां निकेतं नोपलभते। अयमुच्यते अनिकेतचारी नाम समाधिः। तत्र कतमस्तिमिरापगतो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधर्म्माणां तिमिरं विशोधयति। अयमुच्यते तिमिरापगतो नाम समाधिः। तत्र कतमश्चारित्रवती नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनाश्चरन्तं समनुपश्यति। अयमुच्यते चारित्रवती नाम समाधिः। तत्र कतमः अचलो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीन्नचलान् समनुपश्यति। अयमुच्यते अचलो नाम समाधिः। तत्र कतमो विषयतीर्णो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां विषयं समतिक्रामति। अयमुच्यते

विषयतीर्णो नाम समाधिः । तत्र कतमः सर्व्वगुणसञ्चयगतो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधर्म्माणां सर्व्वसमाधीनाञ्च गुणसञ्चयमनुप्राप्नोति । अयमुच्यते सर्व्वगुणसञ्चयगतो नाम समाधिः । तत्र कतमः स्थितनिश्चित्तो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थितस्य सर्व्वसमाधिषु चित्तं न प्रवर्त्तते । अयमुच्यते स्थितनिश्चित्तो नाम समाधिः । तत्र कतमः शुभपुष्पितशुद्धिर्नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां शुभपुष्पित शुद्धिं प्रतिलभते ऽयमुच्यते शुभपुष्पितशुद्धिर्नाम समाधिः । तत्र कतमो बोध्यङ्गवती नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां सप्तबोध्यङ्गानि प्रतिलभते । अयमुच्यते बोध्यङ्गवती नाम समाधिः । तत्र कतमो ऽनन्तप्रतिभानो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा समाधिष्वनन्तं प्रतिलभते । अयमुच्यते अनन्तप्रतिभानो नाम समाधिः । तत्र कतमो ऽसमसमो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधिष्वसमसमतां प्रतिलभते । अयमुच्यते असमसमो नाम समाधिः । तत्र कतमः सर्वधर्म्मातिक्रमणो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वत्रैधातुकं समतिक्रामति । अयमुच्यते सर्वधर्म्मातिक्रमणो नाम समाधिः । तत्र कतमः परिच्छेदकरो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वधर्म्माणां सर्वसमाधीनाञ्च परिच्छेदं पश्यति । अयमुच्यते परिच्छेदकरो नाम समाधिः । तत्र कतमोविमतिविकिरणो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनां सर्व्वधर्म्माणाञ्च-विमतिविकिरणतामनुप्राप्नोति । अयमुच्यते विमतिविकिरणो

नाम समाधिः। तत्र कतमो निरधिष्ठानो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधर्म्माणां स्थानं न समनुपश्यति। अयमुच्यते निरधिष्ठानो नाम समाधिः। तत्र कतम एकव्यूहो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा न कस्यचिद्धर्म्मस्य द्वयतां समनुपश्यति। अयमुच्यते एकव्यूहोनाम समाधिः। तत्र कतम आकाराऽभिनिर्हारो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधर्म्माणां सर्व्वं समधीनाञ्चाकाराऽभिनिर्हारं समनुपश्यति। अयमुच्यते आकाराभिनिर्हारो नाम समाधिः। तत्र कतम एकाकारो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनामाकारं न समनुपश्यति। अयमुच्यते एकाकारो नाम समाधिः। तत्र कतम आकारानवकारो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वसमाधीनामद्वयतां समनुपश्यति। अयमुच्यते आकारानवकारो नाम समाधिः। तत्र कतमो नैर्वेधिकसर्वभवतलविगतो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां नैर्वेधिकज्ञानमनुप्रविशति। यस्याऽनुप्रवेशान्न किञ्चिन्न प्रतिविध्यति। अयमुच्यते नैर्वेधिकसर्वभवतलविगतो नाम समाधिः। तत्र कतमः सङ्केतरुतप्रवेशो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां सङ्केतरुतानि प्रवेशयति। अयमुच्यते सङ्केतरुतप्रवेशो नाम समाधिः। तत्र कतमो गीर्घोषाचरविमुक्तो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां गीर्घोषाचरविमुक्तान् समनुपश्यति। अयमुच्यते गीर्घोषाऽचरविमुक्तो नाम समाधिः। तत्र कतमो ज्वलनोल्का नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीँस्तेजसाऽवभास-

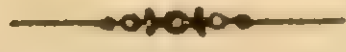
यति । अयमुच्यते ज्वलनोल्का नाम समाधिः । तत्र कतमो लक्षण परिशोधनो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थितस्य सर्वसमाधीनां लक्षणानि परिशुध्यन्ते । अयमुच्यते लक्षणपरिशोधनो नाम समाधिः । तत्र कतमो ऽनभिलक्षितो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनभिलक्षितान् समनुपश्यति । अयमुच्यते अनभिलक्षितो नाम समाधिः । तत्र कतमः सर्वाकारवरोपेतो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थितस्य सर्व्वसमाधयः सर्व्वाकारवरोपेता भवन्ति । अयमुच्यते सर्वाकारवरपेतो नाम समाधिः । तत्र कतमः सर्वसुखदुःखनिरभिनन्दी नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां सुखदुःखानिनानुपश्यति । अयमुच्यते सर्वसुखदुःखनिरभिनन्दी नाम समाधिः । तत्र कतमो-ऽक्षयकरण्डो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां क्षयं न समनुपश्यति । अयमुच्यते ऽक्षयकरण्डो नाम समाधिः । तत्र कतमाधारणीमतिर्नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्व्वधारणी न्धारयति । अयमुच्यते धारणीमतिर्नाम समाधिः । तत्र कतमः सम्यक्त्वमिथ्यत्व सर्व्वसंग्रसनो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां सम्यक्त्वमिथ्यात्वं न समनुपश्यति । अयमुच्यते सम्यक्त्वमिथ्यात्व सर्वसंग्रसनो नाम समाधिः । तत्र कतमः सर्वरोधप्रतिरोध प्रशमनो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां रोधं विरोधं समनुपश्यति । अयमुच्यते सर्वरोधविरोधप्रशमनो नाम समाधिः । तत्र कतमो ऽनुरोधाप्रतिरोधो नाम समाधिः । यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वधर्म्माणां सर्वस-

माधीनाञ्चानुरोधाप्रतिरोधं न समनुपश्यति। अयमुच्यते ऽनु-रोधाप्रतिरोधो नाम समाधिः। तत्र कतमो विमलप्रभो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां प्रभामण्डलं नोपलभते। अयमुच्यते विमलप्रभो नाम समाधिः। तत्र कतमः सारवती नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां सारं समनुपश्यति। अयमुच्यते सारवती नाम समाधिः। तत्र कतमः परिपूर्णचन्द्राभविमलो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थितस्य सर्वसमाधयः परिपूर्णा भवन्ति। तद्यथापि नाम पौर्णमास्यां चन्द्रमण्डलं। अयमुच्यते परिपूर्णचन्द्राभविमलो नाम समाधिः। तत्र कतमो महाव्यूहो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधि महाव्यूहसमन्नागतो भवति। अयमुच्यते महाव्यूहो नाम समाधिः। तत्र कतमः सर्व्वाकारप्रभाकरो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीन् सर्वधर्म्मांश्चावभासयति। अयमुच्यते सर्व्वाकारप्रभाकरो नाम समाधिः। तत्र कतमः समाधिसमता नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामनुविक्षेपमेकाग्रतामुपलभते। अयमुच्यते समाधिसमतानाम समाधिः। तत्र कतमो ऽरणसरणसमवसरणो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थितस्य सर्वसमाधयो नरणन्ति। अयमुच्यते ऽरणसरणसमवसरणो नाम समाधिः। तत्र कतमो ऽरणसरण सर्वसमवसरणो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा अरणसरण सर्वसमवसरणतामनुप्राप्नोति। अयमुच्यते अरणसरण सर्वसमवसरणो नाम समाधिः। तत्र कतमो ऽनिलम्भनिकेतनिरतो नाम समाधिः

यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनामालयं नोपैति। अयमुच्यते अनिलयनिकेतनिरतो नाम समाधिः। तत्र कतमः तथतास्थितनिश्चित्तो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधितथताया न विवर्द्धते। अयमुच्यते तथतास्थितनिश्चित्तो नाम समाधिः। तत्र कतमः कायकलिसंप्रमथनो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधिकायं नोपलभते। अयमुच्यते कायकलिसंप्रमथनो नाम समाधिः। तत्र कतमो वाक्कलिविध्वंसनगगणकल्पो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वसमाधीनां वाक्कर्म्मनोपलभते। अयमुच्यते वाक्कलिविध्वंसनगगणकल्पो नाम समाधिः। तत्र कतम आकाशा ऽसङ्गविमुक्तिनिरुपलेपो नाम समाधिः। यत्र समाधौ स्थित्वा सर्वधर्म्माणा माकाशाऽसङ्गनिरुपलेपतामनुप्राप्नोति। अयमुच्यते आकाशा ऽसङ्गविमुक्तिनिरुपलेपो नाम समाधिः। इदं सुभूते बोधसत्त्वस्य महासत्त्वस्य प्रज्ञापारमितायां चरतो महायानं॥

शतसाहस्र्याः प्रज्ञापारमिताया अष्टमः परिवर्त्तः॥ ० ॥

अथ नवमः परिवर्त्तः।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। चत्वारि-स्मृत्युपस्थानानि। कतमानि चत्वारि। कायस्मृत्युपस्थानं। वेदना-स्मृत्युपस्थानं। चित्तस्मृत्युपस्थानं। धर्मस्मृत्युपस्थानं। तत्र कतमं कायस्मृत्युपस्थानं। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ऽध्यात्मकाये-काया ऽनुदर्शी विहरति। न च काय सहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीय लोकेऽभि-ध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। बहिर्द्धाकायेकायानुदर्शी-विहरति। न च कायसहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी-संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भ-योगेन। अध्यात्मबहिर्द्धाकायेकायाऽनुदर्शी विहरति। न च कायसहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन।

अध्यात्मवेदनासुवेदनाऽनुदर्शी विहरति। न च वेदनासहग-तान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलो-केऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। बहिर्द्धावेदनासुवेदना-नुदर्शी विहरति। न च वेदना सहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्या-तापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनु-पलम्भयोगेन। अध्यात्मबहिर्द्धावेदनासु वेदनाऽनुदर्शी विहरति। न च वेदना सहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन्

स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। अध्यात्मचित्ते चित्ताऽनुदर्शी विहरति। न च चित्तसहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानान् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। बहिर्द्धा चित्तेचित्ताऽनुदर्शी विहरति। न च चित्तसहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। अध्यात्मबहिर्द्धा चित्तेचित्ताऽनुदर्शी विहरति। न च चित्तसहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन।

अध्यात्मधर्मेषु धर्मानुदर्शी विहरति। न च धर्मसहगतान् वितर्कान् वितर्कयत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन।

कथं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ऽध्यात्मकाये कायानुदर्शी विहरति। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वश्चरंश्चरामीति प्रजानातिस्थितः स्थितोऽस्मीति प्रजानाति। निषन्नो निषन्नोस्मीति प्रजानाति। शयानः शयितोऽस्मीति प्रजानाति। यथा यथा खलु पुनरस्य कायः स्थितो भवति प्रणीतं वा ऽप्रणीतं वा तथा-गतश्च न प्रजानाति। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ऽध्यात्मकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वो ऽध्यात्मकाये कायाऽनुदर्शीविहरति। सोऽभिक्राम न वा प्रतिक्राम न वा संप्रजानचारी भवत्या

लोकित विलोके संप्रजानचारी च भवति। सम्मिञ्जिते प्रसारिते संप्रजानचारी भवति। संघाटीयात्रचीवरधारणे संप्रजानचारी भवति। अशितपीतखादितास्वादितान् संप्रजानचारी भवति। प्रथितनिद्राक्लमप्रतिविनोदिते संप्रजानचारी भवति। आगत-गत संप्रजानचारी भवति। स्थिते निषद्यायां संप्रजानचारी भवति। स्वप्नजागरिते संप्रजानचारी भवति। भाषिते तूष्णीम्भावे संप्र-जानचारी भवति। प्रतिसंलयने संप्रजानचारी भवति। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। पुनरपरं सुभूते बोधि-सत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् स्मृत आश्वसन् स्मृत आश्वसिमीति प्रजानाति। स्मृत प्रश्वसन् स्मृतः प्रश्वसिमीति प्रजानाति। दीर्घमाश्वसन् दीर्घमाश्वसिमीति प्रजानाति। दीर्घं प्रश्वसन् दीर्घं प्रश्वसिमीति प्रजानाति। ह्रस्वमाश्वसन् ह्रस्वमाश्वसिमीति प्रजानाति। ह्रस्वं प्रश्वसन् ह्रस्वं प्रश्वसिमीति प्रजानाति। तद्यथापि नाम सुभूते दक्षोभ्रमचक्रवर्त्ती भ्रमचक्र-वर्त्तन्तेवासी वा दीर्घमाविध्यामीति प्रजानाति। ह्रस्वं प्रविध्या-मीति प्रजानाति। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञा-पारमितायां चरन् स्मृत आश्वसन् स्मृत आश्वसिमीति प्रजानाति। स्मृतः प्रश्वसन् स्मृतः प्रश्वसिमीति प्रजानाति। दीर्घमाश्वसन् दीर्घमाश्वसिमीति प्रजानाति। दीर्घं प्रश्वसन् दीर्घं प्रश्वसिमीति प्रजानाति। ह्रस्वमाश्वसन् ह्रस्वमाश्वसिमीति प्रजानामिति।

ह्रस्वं प्रश्वसन् ह्रस्वं प्रश्वसिमीति प्रजानाति। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नध्यात्मकायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्निममेव कायधातुं यथाभूतं प्रत्यवेक्षते। अस्त्यस्मिन् काये पृथिवी धातुरब्धातु स्तेजोधातु र्वायुधातुः। तद्यथापि नाम सुभूते दक्षो गो घातको वा गोघातकान्तेवासी वा तीक्ष्णेन शस्त्रेण गां हत्वा चत्वारि फलकानि कुर्य्यात् चत्वारि फलकानि कृत्वा प्रत्यवेक्षते स्थितो वा ऽथनिषण्णः। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्निममेव कायधातुं स यथा भूतं प्रत्यवेक्षते। अस्त्यस्मिन् काये पृथिवीधातुरब्धातु स्तेजोधातु र्वायुधातुः। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् स्थितो वा निषण्णो ऽध्यात्मकाये काया ऽनुपश्यी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्निममेव काय ऽमूर्द्धपादतलादधः केशमस्तकान्तखलोमत्वक्पर्य्यन्तं पूर्णं नानाविधस्या ऽशुचे र्यथाभूतं प्रत्यवेक्षते। सन्त्यस्मिन् काये केशालोमानि नखादन्तास्त्वक् चर्ममांसास्नायुरुधिरमस्थिमज्जावृक्कं हृदयं यकृत् क्लोमकं प्लीहा फुप्फुषमान्त्रा मान्त्रागुणा उदरयन्त्रं मूत्रं पुरीषं सश्रुर्मेदामदः खटः सिंहाणकं पूयं पित्तं श्लेष्मावसा-

मौकामला मस्तकं मस्तक गन्धामचि पृथकं। तद्यथापि नाम सुभूते कार्षकस्य मूतोचिः पूर्णा नानाधान्यजातानां तिलानां सर्षपाणां मुद्गानां माषाणां मसूराणां यवानां गोधूमानां शालीनां व्रीहीणां, तामेनां चक्षुष्मान् पुरुषामुक्त्वा प्रत्यवेक्षमाणः एवं जानीयादिमेतिलाः इमे सर्षपाः इमे मुद्गाः इमे माषाः इमे मसूराः इमे यवाः इमे गोधूमाः इमे शालयः इमे व्रीहयः। एवमेव सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः इममेव कायमूर्द्धं पादतला-दधः केशमस्तकानखलोमत्वक्पर्य्यन्तं पूर्णं नानाविधस्याऽशुचेः। सन्त्यस्मिन् काये केशा लोमानि नखादन्तास्त्वक्चर्ममांसस्नायु रुधिरमस्थिमज्जावुक्कं हृदयं यकृत् क्लोमकं प्लीहा फुप्फुष मान्त्र मान्त्रगुना उदरीयकं मूत्रं पुरीषमश्रुस्वेदोमदः खेटः सिंहाणकं पूयं पित्तं स्लेष्मा वसालसीकामलामस्तकं मस्तक शङ्कमचि गूयकं कर्णं गूयकं। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमि-तायां चरन्नध्यात्मकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापामितायां चरन् यदाश्मशानगतः पश्यति। नानारूपाणि शिवपथिकायामपविद्धानि शवशयन उद्गीतान्येकाहमृतानि वा द्व्याहमृतानि वा त्र्याहमृतानि वा चतुरहमृतानि वा पञ्चाहमृतानि वा व्याध्मातकानि वा विनीलकानि वा विपूतिकानि वा विखादितकानि वा विलोहि-तकानि वा विच्छिन्नकानि वा। स इम मेव कायन्तत्रोपसंहर-त्ययमपि काय एवं धर्म्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामध्यति वृत्तः।

एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये, तच्चानुपलम्भयोगेन। पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदापश्यति शिवपथिकाया मुद्गीतानि मृतशरीराणि षड्रात्रमृतानि वा सप्त रात्रमृतानि वा काकै र्वाखाद्यमानानि कङ्कै र्वा कुररै र्वा गृध्रै र्वा वास्तासै र्वा शृगालै र्वा श्वभि र्वा तदन्यै र्वा नानाविधैः प्राणकजातैः खाद्यमानानि। स इम मेव कायं तत्रोपसंहरत्ययमपि काय एवं धर्म्मा एवं स्वभाव एतां धर्म्मतामनतिवृत्तः। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीय लोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदापश्यति शिवपथिकायामुद्गीतानि मृतशरीराणि विखादितान्य प्रशुचीनि पूतीनि दुर्गन्धानि। स इममेव कायं तत्रोपसंहरत्ययमपि काय एवं धर्म्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामनतिवृत्तः। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये काया ऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदापश्यति शिवपथिकायामस्थिशकलान् मांसरुधिरचितान् स्नायु विनिबद्धान् स इममेव कायं तत्रोपसंहरत्ययमपि काय एवं धर्म्मा एवं

स्वभाव एतां धर्मतामध्यति वृत्तः। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यथा शिवपथिकायामस्थिसङ्कलानपगतमांस रुधिरस्नायु बन्धनान् शङ्खनिभान् पश्यति । स इममेव कायं तच्चोपसंहरत्ययमपि कायं एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिवृत्तः। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके अभिध्यादौर्मनस्ये। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदा पश्यति । शिवपथिकायामस्थि सङ्कलाबन्धन विप्रमुक्ता यथाशङ्खाः पृथिव्यां विक्षिप्ताः। स इममेव कायं तच्चोपसंहरत्ययमपि काय एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामध्यतिवृत्तः। एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये काया ऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदा पश्यति शिवपथिकायामस्थीनि पृथिव्यां दिग्विदिशो विक्षिप्तान्येव पादास्थीन्यन्येन जङ्घास्थीन्यन्येन नोर्व्वस्थीन्यन्येन श्रोणीकटाहमन्येन पृष्ठवंशान्यन्येन पार्श्वकास्थीन्यन्येन बाह्वस्थीन्यन्येन ग्रीवा-

स्थीन्यन्येन शिरः कपालास्थीनि । स इममेव कायं तत्रोपसंहर-त्ययमपि काय एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामनतिवृत्तः । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदा पश्यति शिवपथिकायामस्थीन्यनेक वार्षिकानि चातपपरितापितानि श्वेतानि शङ्खनिभानि । स इममेव कायं तत्रोपसंहरत्ययमपि काय एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामनतिवृत्तः । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् बहिर्द्धाकाये कायानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके-ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चानुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् यदा पश्यति शिवपथिकायामस्थीन्यनेक वार्षिकानि तिरोभूतानि नीलानि कपोतवर्णानि पूतीनि चूर्णजातानि पृथिव्यां पांशुनासमसमीभूतानि । स इममेव कायं तत्रोपसंहरतित्यय-मपि काय एवं धर्मा एवं स्वभाव एतां धर्मतामनतिवृत्तः । एवं खलु सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्न-ध्यात्मकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

बहिर्द्धाकाये काया ऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

अध्यात्मबहिर्द्धाकाये कायाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन।

अध्यात्मवेदनासुवेदनाऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चानुपलम्भयोगेन। बहिर्द्धा-वेदना सुवेदना ऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। अध्यात्म-बहिर्द्धावेदना सुवेदना ऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। अध्यात्म-चित्ते चित्ताऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीय-लोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। बहिर्द्धाचित्ते चित्ता-नुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभि-ध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। अध्यात्मबहिर्द्धा चित्ते चित्ता-ऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। अध्यात्मधर्म्मेषु धर्म्माऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोकेऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। बहिर्द्धाधर्म्मेषु धर्म्मानुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भ-योगेन। अध्यात्मबहिर्द्धाधर्म्मेषु धर्म्माऽनुदर्शी विहरत्यातापी संप्रजानन् स्मृतिमान् विनीयलोके ऽभिध्यादौर्म्मनस्ये तच्चाऽनुपलम्भ-योगेन। इदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। यदुत चत्वारि सम्यक् प्रहाणानि। कतमानि। इदं सुभूते बोधिसत्त्वो

महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्ननुत्पन्नानां पापकानामकुशल-धर्म्माणामनुत्पादाय छन्दं जनयति। व्यायच्छते। वीर्य्यमारभते। चित्तं प्रगृह्णाति। सम्यक् प्रदधाति। उत्पन्नानां पापकानाम-कुशलधर्म्माणां प्रहाणाय छन्दं जनयति। व्यायच्छते वीर्य्यमारभते चित्तं प्रगृह्णाति। सम्यक् प्रदधाति। अनुत्पन्नानां कुशलधर्म्माणा-मुत्पादाय छन्दं जनयति. व्यायच्छते वीर्य्यमारभते चित्तं प्रगृह्णाति सम्यक् प्रदधाति। उत्पन्नानाकुशलानां धर्म्माणां स्थितये भूयोता-वनतायै असंमोषाय परिपूरये छन्दं जनयति। व्यायच्छते वीर्य्यमारभते चित्तं प्रगृह्णाति सम्यक् प्रदधाति। तच्चाऽनुपलम्भ-योगेन। इदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। यदुत-चत्वार ऋद्धिपादाः। कतमे चत्वारः इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् छन्दसमाधि प्रहाणाऽसंस्कारस-मन्वागतं ऋद्धिपादान् भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। वीर्य्यसमाधिप्रहाणां समन्वागतं ऋद्धिपादान् भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोध-निःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं चित्तं समाधिप्रहाणाऽसंस्कारसमन्वागत-मृद्धिपादान् भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं। निरोध-निःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। समाधिप्रहाणसंस्कारं समन्वागतमृद्धि-पादान् भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। इदमपि सुभूते बोधि-सत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत पञ्चेन्द्रियाणि । कतमानि पञ्च । श्रद्धेन्द्रियं वीर्य्येन्द्रियं स्मृतीन्द्रियं समाधीन्द्रियं प्रज्ञेन्द्रियमिदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन ।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत पञ्चबलानि । कतमानि पञ्च । श्रद्धाबलं वीर्य्यबलं स्मृतिबलं समाधिबलं प्रज्ञाबलमिदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं । यदुत सप्तबोध्यङ्गानि । कतमानि सप्तस्मृति-सम्बोध्यङ्गं धर्म्मप्रविचयसम्बोध्यङ्गं वीर्य्यसम्बोध्यङ्गं प्रीतिसम्बोध्यङ्गं ऋद्धिसम्बोध्यङ्गं समाधिसम्बोध्यङ्गं उपेक्षासम्बोध्यङ्गं । तत्र कतमत् स्मृतिसम्बोध्यङ्गं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापार-मितायां चरन् स्मृतिसम्बोध्यङ्गं भावयति विवेकनिःश्रितं विराग-निःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । कतद्धर्म्मप्रविचय सम्बोध्यङ्गं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् धर्म्मप्रविचयसम्बोध्यङ्गं भावयति । विवेक-निःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं । तच्चा-ऽनुपलम्भयोगेन । कतमद्वीर्य्यसम्बोध्यङ्गं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् वीर्य्यसम्बोध्यङ्गं भावयति । विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं । तच्चाऽनुपलम्भयोगेन । तत्र कतमत्प्रीतिसम्बोध्यङ्गं । इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां प्रीतिसम्बोध्यङ्गं भावयति ।

विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। तत्र कतमत्प्रस्रब्धि सम्बोध्यङ्गं।

इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् प्रस्रब्धिसम्बोध्यङ्गं भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। तत्र कतमत्समाधिसम्बोध्यङ्गं। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् समाधि सम्बोध्यङ्गं भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। तत्र कतमदुपेक्षासम्बोध्यङ्गं। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन्नुपेक्षासम्बोध्यङ्गं भावयति विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। इदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं यदुतार्य्याष्टाङ्गोमार्गः। सम्यग्दृष्टिः। सम्यक् सङ्कल्पः। सम्यक् वाक्। सम्यक् कर्म्मान्तः। सम्यगाजीवः। सम्यग्व्यायामः। सम्यक् स्मृतिः। सम्यक् समाधिः। तत्र कतमा सम्यग्दृष्टिः। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यग्दृष्टिं भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। तत्र कतमः सम्यक् सङ्कल्पः। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः पज्ञापारमितायां चरन् सम्यक् सङ्कल्पं भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। कतमा सम्यग्वाक्। इह

सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यग्वाचं भावयति विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। कतमः सम्यक् कर्म्मान्तः। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यक् कर्म्मान्तं भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। कतमः सम्यगाजीवः इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यगाजीवं भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोध-निश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चानुपलम्भयोगेन। कतमः सम्यग् व्यायामः। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यग् व्यायामं भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यपसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। कतमा सम्यक् स्मृतिः। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यक् स्मृतिं भावयति। विवेकनिःश्रितं विरागनिःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। कतमः सम्यक् समाधिः। इह सुभूते बोधिसत्त्वो महासत्त्वः प्रज्ञापारमितायां चरन् सम्यक् समाधिं भावयति। विवेकनिःश्रितं विराग-निःश्रितं निरोधनिःश्रितं व्यवसर्गपरिणतं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन। इदं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। यदुत त्रयः समाधयः। कतमे समाधयस्त्रयः। शून्यता समाधिरानिमित्त समाधिरप्रणिहितसमाधिः। तत्र कतमः शून्यता समाधिः

स्वलक्षणशून्यान् सर्व्वधर्म्मान् प्रत्यवेक्षमाणस्य या चित्तस्य स्थितिः शून्यता विमोक्षमुखमयमुच्यते शून्यता समाधिः। तत्र कतम आनिमित्तसमाधिः। आनिमित्तान् सर्व्वधर्म्मान् प्रत्यवेक्षमाणस्य या चित्तस्य स्थितिरानिमित्त विमोक्षमुखमयमुच्यते आनिमित्तः समाधिः। तत्र कतमोऽप्रणिहित समाधिः। सर्व्वधर्म्मा अनभिसंस्कारा इत्यनभिसंस्कुर्व्वतोयाचित्तस्य स्थितिरप्रणिहितविमोक्षमयमुच्यते ऽप्रणिहितः समाधिः। इमा विमोक्षमुखेषु स्मृतयः कर्त्तव्याः। अजह्रीयमाणेन। इदमपि सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। तच्चाऽनुपलम्भयोगेन।

पुनरपरं सुभूते बोधिसत्त्वस्य महासत्त्वस्य महायानं। यदुतैकादशज्ञानानि। कतमान्येकादश। दुःखज्ञानं समुदयज्ञानं निरोधज्ञानं मार्गज्ञानं क्षयज्ञानमनुत्पादज्ञानं धर्म्मज्ञानमन्वयज्ञानं संवृत्तिज्ञानं परिचयज्ञानं यथारुतज्ञानं। तत्र कतम दुःखज्ञानं यद्दुःखस्याऽनुत्पादज्ञानं। तत्र कतमत्समुदयज्ञानं यत्समुदयस्य प्रहाणज्ञानं। तत्र कतमन्निरोधज्ञानं यद्दुःखनिरोधज्ञानं। तत्र कतमत् मार्गज्ञानं यदार्य्याष्टाङ्गमार्गज्ञानं। तत्र कतमत् क्षयज्ञानं यद्रागद्वेषमोहक्षयज्ञानं। तत्र कतमदनुत्पादज्ञानं यद्भगवत्यनुत्पादज्ञानं। तत्र कतमद्धर्म्मज्ञानं यत्पञ्चानां स्कन्धानामपरिक्षतिमपरिच्छेदज्ञानं। तत्र कतमदन्वयज्ञानं यच्चक्षुरनित्यमितिज्ञानं श्रोत्रमनित्यमिति ज्ञानं घ्राणमनित्यमिति ज्ञानं जिह्वाऽनित्येति ज्ञानं कायोऽनित्य इति ज्ञानं मनोऽनित्यमिति ज्ञानं। रूपमनित्यमिति ज्ञानं शब्दोऽनित्य इति ज्ञानं गन्धोऽनित्य इति ज्ञानं

Nityācārapradīpa, Vol. I, Fasc. 1-8, Vol. II, Fasc. 1-3 @ /10/ each Rs.	6	14
Nyāyabinduṭīkā, Fasc. 1 @ /10/ each	0	10
*Nyāya Kusumāñjali Prakaraṇa, Vol. II, Fasc. 1-3 @ /10/ each ...	1	14
Nyayasarah	2	0
Padumāwati, Fasc. 1-5 @ 2/-	10	0
Prākrita-Paingalam, Fasc. 1–7 @ /10/ each	4	6
Prākṛta Lakṣaṇam, Fasc. 1 @ /1/8 each	1	8
Parāçara Smṛti, Vol. I, Fasc. 1-8, Vol. II, Fasc. 1-6; Vol. III, Fasc. 1-6 @ /10/ each	12	8
Parāçara, Institutnes of (English) @ 1/- each	1	0
Pariksamukha Sutram	1	0
Prabandhacintāmaṇi English) Fasc. 1-3 @ 1/4/ each	3	12
Rasarnavam, Fasc. 1-3	3	12
Saddarśana-Samuccaya, Fasc. 1-2 @ /10/ each	1	4
Samaraicca Kaha, Fasc. 1-3, @ /10/	1	14
Sāṅkhya Sūtra Vṛtti, Fasc. 1-4 @ /10/ each	2	8
Ditto (English) Fasc. 1-3 @ 1/- each	3	0
Six Buddhist Nyaya Tracts	0	10
Srāddha Kriyā Kaumudī, Fasc. 1-6 @ /10/ each	3	12
Sragdharā Stotra (Sanskrit and Tibetan)	2	0
Sn̥çrnta Saṁhitā, (Eng.) Fasc. 1 @ 1/- each	1	0
Suddhi Kaumudī, Fasc. 1-4 @ /10/ each	2	8
Sundaranandam Kavyam	1	0
Suryya Siddhanta, Fasc. 1	1	4
Syainika Sastra	1	0
*Taittreya Brahmana, Fasc., 11-25 @ /10/ each	9	6
*Taittirīya Saṁhitā, Fasc. 27-45 @ /10/ each	11	14
*Tāṇḍya Brāhmaṇa, Fasc. 10–19 @ /10/ each	6	4
Tantra Vārtika (English) Fasc. 1-8 @ /1/4	10	0
Tattva Cintāmaṇi, Vol. I, Fasc. 1-9; Vol. II, Fasc. 1-10; Vol. III, Fasc. 1-2; Vol. IV, Fasc. 1; Vol. V, Fasc. 1-5; Part IV, Vol. II, Fasc. 1-12 @ /10/ each	24	6
Tattva Cintamani Didhiti Vivriti, Fasc. 1, @ /10/ each	0	10
Ditto Prakas, Fasc. 1-3, @ /10/ each... ...	1	14
Tattvārthādhigama Sutram, Fasc. 1-3 @ /10/	1	14
Tirthacintamoni, Fasc. 1, @ /10/ each	0	10
Trikāṇda-Maṇḍanam, Fasc. 1-3 @ /10/	1	14
Tul'si Satsai, Fasc. 1-5 @ /10/	3	2
*Upamita-bhava-prapañca-kathā, Fasc. 1-2, 5-13 @ /10/ each ...	6	14
Uvāsagadasāo, (Text and English) Fasc. 1-6 @ 1/-	6	0
Vallāla Carita, Fasc. 1 @ /10/	0	10
Varṣa Kriyā Kaumudī, Fasc. 1-6 @ /10/	3	12
*Vāyu Purāṇa, Vol. I, Fasc. 3-6; Vol. II, Fasc. 1-7; @ /10/ each ...	6	14
Vidhāna Pārijāta, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1 @ /10/	5	10
Ditto Vol. II, Fasc. 2-4, @ 1/4/	3	12
Vivādaratnākara, Fasc. 1-7 @ /10/ each	4	6
Vrhat Svayambhū Purāṇa, Fasc. 1-6 @ /10/	3	12
Yogaśāstra, Fasc. 1-3	3	12

Tibetan Series.

Bauddhastotrasangraha, Vol. I	2	0
A Lower Ladakhi version of Kesarsaga, Fasc. 1-4, @ 1/- each ...	4	0
Nyayabindu of Dharmakirti, Fasc. 1	1	0
Pag-Sam S'hi Tin, Fasc. 1-4 @ 1/- each	4	0
Rtogs brjod dpag hkhri S'iṅ (Tib. & Sans. Avadāna Kalpalatā) Vol. I, Fasc. 1-8 Vol. II, Fasc. 1-8 @ 1/- each	16	
Sher-Phyin, Vol. I, Fasc. 1-5; Vol. II, Fasc. 1-3; Vol. III, Fasc. 1-6 @ 1/ each	14	0

Arabic and Persian Series.

Al-Muqaddasi (English) Vol. I, Fasc. 1-4 @ 1/-	4	0
Āīn-i-Akbarī, Fasc, 1-22 @ 1/8/ each	33	0
Ditto (English) Vol. I, Fasc. 1-7, Vol. II, Fasc. 1-5, Vol. III, Fasc. 1-5, Index to Vol. II, @ 2/- each	36	0
Akbarnāmah, with Index, Fasc. 1-37 @ 1/8/ each	55	8
Akbarnāmah, English Vol. I, Fasc. 1-8; Vol. II, Fasc. 1-7; Vol. III, Fasc. 1, @ 1/4/ each	20	0
Arabic Bibliography, by Dr. A Sprenger @ /10/	0	10
Conquest of Syria, Fasc. 1-9 @ /10/ each	5	10
Catalogue of Arabic Books and Manuscripts 1-2 @ 1/- each ...	2	0

* The other Fasciculi of these works are out of stock, and complete copies cannot be supplied.

	Rs.	As.
Catalogue of the Persian Books and Manuscripts in the Library of the Asiatic Society of Bengal, Fasc. 1-3 @ 1/- each ...	3	0
Dictionary of Arabic Technical Terms, and Appendix Fasc. 1-21 @ 1/8/ each	31	8
Fara Nama	1	0
Farnang-i-Rashidī, Fasc. 1-14 @ 1/8/ each	21	0
Fihrist-i-Tusi, or Ṯūsy's list of Shy'ah Books, Fasc. 1-4 @ 1/- each	4	0
History of Gujarat	1	0
Haft Āsmān, History of the Persian Masnawi, Fasc. 1 @ /12/ each ...	0	12
History of the Caliphs, (English) Fasc. 1-6 @ 1/4/ each	7	8
Iqālnamah-i-Jahāngīrī, Fasc. 1-3 @ /10/ each	1	14
Isābah, with Supplement, 51 Fasc. @ 1/- each	51	0
Ma'āṣir-i-Raḥīmī, Part I, Fasc. 1	2	0
Maāṣir-ul-Umarā, Vol. I, Fasc. 1-9 ; Vol. II, Fasc. 1-9 ; Vol. III, 1-10 ; Index to Vol. I, Fasc. 10-11 ; Index to Vol. II, Fasc. 10-12 ; Index to Vol. III, Fasc. 11-12 @ /1/ each	35	0
Marhamu 'L-Ilali 'L-Mu'Dila	1	0
Muntakhabu-t-Tawarikh, Fasc. 1-15 @ 10/ each	9	6
Ditto (English), Vol. I, Fasc. 1-7 ; Vol. II, Fasc. 1-5 and 3 Indexes ; Vol. III, Fasc. 1 @ 1/- each	16	0
Muntakhabu-l-Lubāb, Fasc. 1-19 @ /10/ each...	11	14
Ditto Part 3, Fasc. 1	1	0
Nukhbatu-l-Fikr, Fasc. 1 @ /10/	0	10
Nizāmī's Khiradnāmah-i-Iskandari, Fasc. 1-2 @ /12 each ...	1	8
Qawaninu 's-Sayyad of Khuda Yar Khan 'Abbasi, edited in the original Persian with English notes by Lieut.-Col. D. C. Phillott ...	5	0
Riyāzu-s-Salātīn, Fasc. 1-5 @ /10/ each	3	2
Ditto (English) Fasc. 1-5 @ 1/-	5	0
Tadhkira-i-Khushnavīsān	1	[illegible]
Tabaquat-i-Nasiri (English), Fasc. 1-14 @ 1/- each	14	[illegible]
Ditto Index	1	[illegible]
Tarikh-i-Fīrūz Shāhi of Ẓiyāu-d-dīn Barni, Fasc. 1-7 @ /10/ each ...	4	[illegible]
Tārīkh-i-Fīrūzshāhi, of Shams-i-Sirāj Aif, Fasc. 1-6 @ /10/ each ...	3	1[illegible]
Ten Ancient Arabic Poems, Fasc. 1-2 @ 1/8/ each	3	[illegible]
The Mabani 'L Lughat : A Grammar of the Turki Language in Persian	1	[illegible]
The Persian and Turki Divans of Bayran Khan, Khan Khanan ...	1	[illegible]
Tuzuk-i-Jahāngīrī (Eng.) Fasc. 1 @ 1/-	1	0
Wīs o Rāmīn, Fasc. 1-5 @ /10/ each	3	2
Ẓafarnāmah, Vol. I, Fasc. 1-9, Vol. II, Fasc. 1-8 @ /10/ each ...	10	10

ASIATIC SOCIETY'S PUBLICATIONS.

1. Asiatic Researches. Vols. XIX and XX @ 10/- each ... ... 20 [illegible]
2. Proceedings of the Asiatic Society from 1870 to 1904 @ /8/ per No.
3. Journal of the Asiatic Society for 1870 (8), 1871 (7), 1872 (8), 1873 (8), 1874 (8), 1875 (7), 1876 (7), 1877 (8), 1878 (8), 1879 (7), 1880 (8), 1881 (7), 1882 (6), 1883 (5), 1884 (6), 1885 (6), 1886 (8), 1887 (7), 1888 (7), 1889 (10), 1890 (11), 1891 (7), 1892 (8), 1893 (11), 1894 (8), 1895 (7), 1896 (8), 1897 (8), 1898 (8), 1899 (8), 1900 (7), 1901 (7), 1902 (9), 1903 (8), 1904 (16) @ 1/8 per No. to Members and @ 2/- per No. to Non-Members.

N.B.—The figures enclosed in brackets give the number of Nos. in each Volume.

4. Journal and Proceedings, N.S., 1905, to date (Nos. 1–4 of 1905 are out of stock), @ 1-8 per No. to Members and Rs. 2 per No. to Non-Members.
5. Memoirs, 1905, to date. Price varies from number to number. Discount of 25°/ₒ to Members.
6. Centenary Review of the Researches of the Society from 1784-1883 ... 3 0
7. Catalogue of the Library of the Asiatic Society, Bengal, 1910 ... 8 0
8. Moore and Hewitson's Descriptions of New Indian Lepidoptera, Parts I-III, with 8 coloured Plates, 4to, @ 6/- each 18 0
9. Kaçmīraçabdāmṛta, Parts I and II @ 1/8/ 3 0
10. Persian Translation of Haji Baba of Ispahan, by Haji Shaikh Ahmad-i-Kirmasi, and edited with notes by Major D. C. Phillott. ... 10 0

	Rs.	As.
Notice of Sanskrit Manuscripts, Fasc. 1-35 @ 1/- each	35	0
Nepalese Buddhist Sanskrit Literature, by Dr. R. L. Mitra ...	5	0

N.B.—All Cheques, Money Orders, &c., must be made payable to the "Treasurer, Asiatic Society," only.

31-5-11.

Books are supplied by V.P.P.

Prajnaparamitas. Satasahastrika

Satasahastrika prajnaparamita

[redacted]